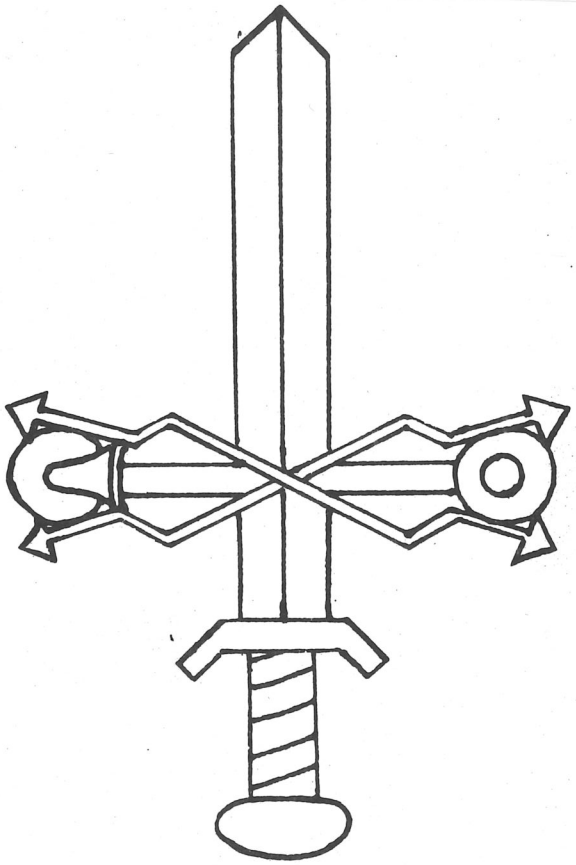

JUTUT V

VK3, VP 24, YM

1939 - 44

J u t u t V:n sisältö

	sivu
Veikka Suvanto: Sisarille ja veljille	1
Mietelause	2
Jaakko Saarnijoki: Kivennapalaisten evakkotie (jatkoa Jutut IV:stä	3-10
Pajarin pojat marssi sanat ja sävel	11
Kenr.maj. A.O.Pajarin tervehdys	12
Orvo Lehmus: Muistirrippeitä talvisodan Viipurin linnasta	13-17
Kuva pataljoonan leikekirjasta ja valokuvaalbumista	18-19
Rukous vanhenemiselle	20
Jukka Heino muistelee: Putkareisu, Oopperassa, Puhdetöitä,Karpaloita,Forelleja.	21-25
Kosti Kangas: Keskusmiesten arkipäivää	26-29
Ensio Sallinen: Intoa ja uhrimieltä	30-32
Eero Santala: Kuntopalsta	33-34
Millainen oikeastaan olet? testi	35
Mietelmiä sieltä, täältä	36
Veikka Suvanto: Unohtumaton jouluateria	37-39
Veikka Suvanto: Kennel-toimintaa Pitkäjärvellä Metsästystä Rautakorvessa	40
Veikka Suvanto: Arpajaispeliäkö?	41-43
Veikka Suvanto: Kohtaus sateessa.	44

Hyvät ystävät, sisaret ja veljet.

Elämme parhaillaan kansamme historiassa merkittävää aikaa. Tätä kirjoittaessani tiedämme, että meitä viimeksi kuluneen kahdenkymmenen viiden rauhanvuoden ajan johtanut presidenttimme, Urho Kaleva Kekkonen, on ilmoittanut ikänsä ja sairautensa johdosta luopuvansa hoitamasta presidentin tehtäviä. Uuden presidentin valinta on käsissämme ja vielä emme tiedä kuka on se mies tai nainen, joka kansamme tietä tästä eteenpäin viitoittaa. Meidän, sodan koettelemukset kokeneiden harras toivomus on, että kansamme elämä, uuden presidentin johtaessa, tapahtuisi pysyvän rauhan, keskinäisen suvaitsevaisuuden ja yhteishengen merkeissä.

Viestimiesten kokoontuessa v.1982 perinteiseen vuosikokoukseensa saadaan tähän tilaisuuteen esiteltäväksi ja myyntiin nyt käsilläoleva "Juttujen" viides vuosikirja. Kaikkihan muistamme, että tämän vuosikirjan myynti varmistaa kaikki tähärastiset toimintamuotomme ja siksi toivon vuosikirjallemme ostajia ja lukijoita. Haluan erikoisesti kiittää vuosikirjamme tämänkertaisia ja aikaisempiakin kirjoittajia harrastuksestaan vuosikirjan toimittamisessa. Toivottavasti harrastus säilyy. Paljon on vielä muistiin merkitsemätöntä.

Moni hyvä ystävä veljespiiristämme on jo saavuttanut matkansa pään ja lepää nyt kotopaikkansa mullassa. Meistä jäljellä olevista luulisin jo nuorempienkin täyttäneen tai pian täyttävän 60 vuoden ijän ja muissa on jo havaittavissa selvästi "ukkoutumisen" merkkejä, vaikka hyvässä seurassa etenkin sotakavereiden parissa koetammekin teeskennellä kovakuntoista kaveria. Olipa tilanne kunkin kohdalla mukava tai vähemmän mukava, lausun kaikki viestialan omakseen tuntevat aseveljet tervetulleiksi tämän vihkosen lukijakuntaan sekä myös tervetulleiksi viestimiesiltaamme yhteisten muistojen pariin. Viihtyisiä lukuhetkiä ja viihtyisää iltaa.

Veikka Suvanto

Vapaudesta.

Jos kansakunta antaa jollekin muulle enemmän arvoa, kuin vapaudelle, se menettää vapautensa ja kohtalon ivaa on, että jos arvokkaampana pidetty on raha tai mukavuus se menettää senkin.

(J.W.Snellman ?)

Jaakko Saarnijoki

KIVENNAPALAISTEN EVAKKOTIE

Vuoden 1939 syksyä elettiin Kivennavallakin vakavien tunnelmien vallitessa. Miehet oli kutsuttu ylimääräisiin kertausharjoituksiin. Rajavartiokomppanioiden lisäksi pitäjään tulivakinaisen väen suojajoukkoja. PPP 1 oli Terijoella. Kivennavan raja-alueella joukkoyhtymä oli nimeltään U-ryhmä.

Kirkonisäntä ja kirkkoherra pakkasivat kirkonkirjat ja seurakunnan arkiston ja lähettivät sen rautateitse Savonlinnaan, mistä se myöhemmin lähetettiin Vaasan lääninarkistoon. Lokakuun 7. p alkoi [illegible] lasten ja vanhusten pakollinen evakuointi koko pitäjän alueelta. Se tapahtui junilla Raivolan asemalta ja maanteitä pitkin luoteeseen ja pohjoiseen. 9.10 alkoi koko väestön pakollinen tyhjentäminen. Evakuoiminen oli huonosti suunniteltu ja aiheutti tuskastumista ja tyytymättömyyttä viranomaisiin. Tiet olivat täynnä ja junissa tungosta. Matkaajat ohjattiin Savon pitäjiin, Joroisiin, Virtasalmelle, Sulkavalle, Juvalle y.m. 17.10 annettiin uusi käsky muutamien rajakylien tyhjentämisestä. Väkeä ohjattiin myös Kanneljärven asemalle, Muolaan suuntaan ja Valkjärven asemalle. Kun tilanteessa ei tapahtunut viikkojen kuluessa muutosta, väkeä alkoi palata takaisin. Rajakyliin ei heitä kuitenkaa päästetty. Vielä 19.11,päivänä, jolloim rajan takana oli levottomuutta herättävät äänet lisääntyneet, saapui vielä väkeä koteihinsa. Mutta 30.11 Todtlebenin linnake tulitti Terijoen rannikkoa, kirkonkylää pommitettiin ja ja Mainilasta ammutut kranaatit räjähtelivät yhä tihenevinä. Nyt oli sota. Lähtö kylistä tapahtui niin nopeasti, että ei ehditty ollenkaan harkita, mitkä tavarat lisivat olleet välttämättömimmät mukaan otettaviksi. Nyt olivat tiet täynnä. Väestö ja suurin osa karjaa saatiin pelastetuiksi mutta huomattava määrä muuta omaisuutta, kuten kauppojen varastoja, maanviljelystuotteita ja -kalustoa jäi. Niitä tuhoutui kun talot poltettiin.

klo11Lipolasta ilmoitettiin, että vihollinen on näkyvissä.

klo 12 on ankara taistelu ja vastaisku käynnissä.

Klo 12.40 vihollisen komppania on ylittänyt rajan Haapalassa.Somerikonmäen tähystyspaikasta rajapartio oli tarkkaillut sitä Mainilassa esitettyä tapahtumaa, joka käy nimellä "Mainilan laukaukset". Partio vetäytyi taistellen oman komppanian yhteyteen.
Klo 13.20 on luovuttu Kellomäestä ja 13.50 Jäppisestä.
Klo 16.10 Haukiärven linjasta luovuttu. Haukijärvi on Lintulan-Terijoen tien itäpuolella lähellä Kellomäkeä, meillekin tuttu kaunis järvi, joka niityllä kenraali Pajari katsasti paraatijoukot ja otti vastaan ohimarssin kesällä 1942.
Marraskuun 30.päivän iltana Joutselän puolustajat jättivät Joutselän linjan ja pääosat siirtyvät Lintulan tasalle.

Reserviin kuuluneet Kivennavan neljään suojeluskuntaan ja niiden kyläosastoihin kuuluneet olivat puolustamassa tuttuja kotikunnaitaan. Muut olivat väestönsuojelu-, ilmavalvonta-, vartiointi-, lähetti- ja opastustehtävissä. Koillis-Kivennavan Kauksamolla paikalliset lotat saivat viime tingassa käskyn, pommien räjähdellessä ja kylän palaessa, poistua kanttiinistaan pakuja pitkin. Lotilla oli paljon tehtävää erityisesti evakuoitavien muonituksessa ja vanhusten ja lasten hoitamisessa.
Joulukuun 1. päivän iltapäivällä Kivennavan suuri puukirkko paloi ja lieskat nousivat myös historiallisen Linnakäen pappilan rakennuksista. Pitäjän alueelta jäi toistakymmentä henkeä vihollisen käsiin. Neljä henkilöä sai surmansa astuttuaan miinaan. Kirkonkylän kautta vetäytyneet taistelujoukot saivat joulukuun 1. päivänä käskyn polttaa talot. Syrjäkyliin jäi taloja kuten muistamme.
Kivennapa menetti kaatuneina talvisodassa noin 100 miestä. Savossa olleet Kivennavan evakot siirrettiin Hämeeseen, jossa heidät sijoitettiin Hauholle,Pälkäneelle,Luopioisiin, Lammille, Tuulokseen,Kuhmalahdelle, Sahalahdelle ja Eräjärvelle.
Kaivattu rauha tuli maaliskuun 13.päivänä, Kivennapa jäi rajan taakse. Pääministeri Risto Ryti lausui pika-asutuslain lähetekeskustelussa eduskunnalle 30.4.1940: " Kenties ensimmäisen kerran maailmahistoriassa tapahtuu, että menetetyn alueen koko suurilukuinen väestö muuttaa asuinsijoiltaan ja siirtyy vanhan isänmaansa uusien rajojen sisäpuolelle. Tämä siirtyminen osoittaa siirtyjissään rohkeutta ja isänmaanrakkautta sekä luottamusta isänmaan mahdollisuuksiin ja haluun järjestää heille tyydyttävän elämän edellytykset."

Perille päästyä oli kylien isäntiä hevosineen äkillisen kotoalähdön väsyttämiä ja järkyttämiä karjalaisia. Päätien varresta tai rautatieasemalta paikallisen huoltojohtajan osoittamaan majoitukseen. Aluksi se saattoi olla seuratalo, koulu ja jopa kirkko. Siellä heille tarjottiin lämmin ateria, ensiapu sairastuneille ja näinä raskaina maaliskuun viikkoina, kun viimmeisetkin oli määrärtty jättämään Karjala kahden viikon kuluessa rauhansopimuksen solmimisesta, moni vanhus kuoli. Pakkotilanteessa ja mitä suurimmalla kiireellä 480 000 karjalaisen sijoittaminen tapahtui epätasaisesti. Oli joillakin alueella tungosta, joillakin ei ollut siirtoväkeä ollenkaan. Vasta lokakuussa 1940 tasoitussiirrot valtioneuvoston päätöksellä aloitettiin.Heimon vaellus oli tilhiparven tapaista aaltoliiketta. Ensin mahtava vyöry pois ikivanhoiltaa asuinsijoilta, sitten toiset aallot heittelivät paikasta toiseen. Laki v.1930,koskien sotatilaa, muodosi perustan siirtoväen toimeentulolle ennen talouselämään sijoittumiselle. Valtioneuvoston päätöksellä maksettiin

- -valtion huoltoavustusta päivärahana enintään 12 mk aikuisille ja 8 mk lapsille päivässä,
- -korvaukset sotilaiden ja linnoitustyöväen majoittamisesta, armeijan käyttöön otetuista hevosista ja ajoneuvoista, teuraseläimistä, rehoista y.m.
- -valtio maksoi viljelijöille siitä 20 milj.kilosta viljaa joka saatiin kuljetetuksi luovutetulta alueelta.
- -valtio maksoi korvauksen viranomaisten toimesta teurastetusta siirtokarjasta.

17.1.1941 Siirtoväen Huollon Keskuksen , jonka sisäasiainministeriö perusti, ohjauksen ja huollon alaisina lääninhallitukset käsittelivät siirtoväkeä koskevia asioita. Lääninhallituksessa toimivat siirtoväen huoltojohtajat. Heillä oli avustajina siirtoväen omia luottamusmiehiä. Sodasta palannut mies sai puvun,alusvaatekerran ja kengät.
Ulkomainen lahjoitusapu alkoi toimia ja lahjavarat jaettiin Vapaan huollon l äninkeskusten,kunnallisten keskusten ja huoltojohtajien välityksellä. Lailla 14.5.1940 velvoitettiin jokainen vähintään 10 peltohehtaarin omistaja luovuttamaan siirtoväelle maata perunan ja juurikkaiden viljelyä varten. Eduskunta sääti pika-asutuslain 28.6.1940.Seurasi Suomen historian suurin maareformi. Se tarjosi viljelys-,sekamuotois- asunto- tai kalastustilan maansa menettäneille karjalaisille alueella, jotka luonnonsuhteitten ja taloudellisten edellytysten puolesta suurin piirtein bastasivat entisiä.

Toteutus keski marraskuuhun. Tällöin ensimmäisinä pääsivät Kivennavan naapureina olleet äyräpääläiset, 13 perhettä, Nastolassa pika-asutustiloilleen. Kaikkiaan tarvittiin 39 000 tilaa. Kesäkuuhun 1941 mennessä oli ehditty muodostaa 8540 tilaa. Korvauslaki säädettiin 9.8.1940. Senkin toteuttaminen vei aikaa. Alkukesään 1941 mennessä ei vielä olut maksettu aincatakaan lopullista korvausta.Lain edellyttämät arvioimislautakunnat, joissa oli puheenjohtaja ja kaksi jäsentä, yksi jäsen karjalainen, asetettiin ja karjalaiset ryhtyivät laatimaan korvaushakemuksia.

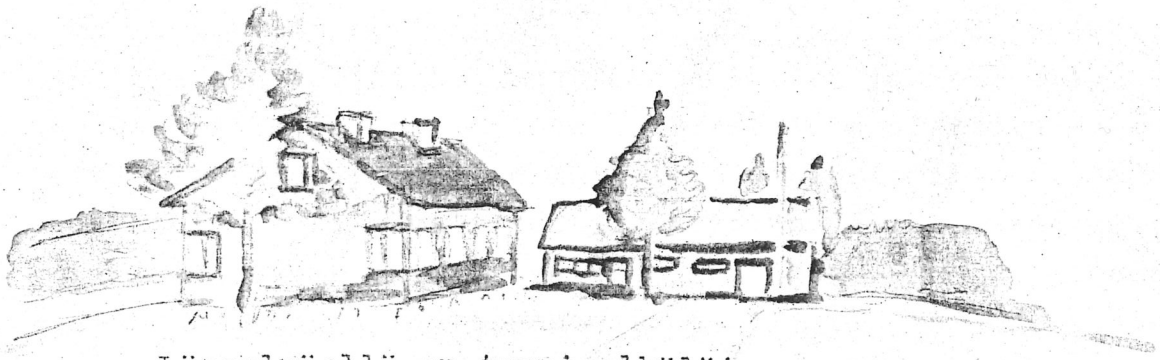

Längelmäellä on tamminselkäläisen
Tuomas Karvasen uusi koti

Vaikka karjalaiset kunnat menettivätkin alueensa, ne silti säilyttivät luonteensa julkisoikeudellisina yhdyskuntina. 16.3.1940 säädetyllä lailla tuli kunnanvaltuuston ja kunnanhallituksen tilalle suppea hoitokunta, jolle oli uskottu sekä päätös- että toimeenpanovalta.Ne koottiin karjalaisten omista luottamusmiehistä. Näillä hoitokunnilla oli suuri merkitys. Ne mm. valitsivat siirtoväen edustajat niiden kuntien lautakuntiin, joissa asui karjalaisia,valitsivat huoltojohtajan apuna toimivat siirtoväen luottamusmiehet,teki ehdotukset pika-asutuslautakunnan, asukkaanottolautakunnan ja arvioimislautakunnan karjalaisista jäsenistä y.m. Hoitokunnan toimistossa ohjattiin siirtoväen työhön sijoittumista ja hoidettiin hajalleen joutuneiden kuntalaisten osoitekortistoa. Muistamme, miten yleisradio kauan rauhanteon jälkeen välitti kyselyjä ja vastauksia osoitteista. Siirtoseurakunnat säilyttivät oman pappinsa oma kirkkoherranvirasto oli sijoitettu siirtoseurakunnan viraston yhteyteen.

Siirtoväellä oli tukikohtana myös Karjalan Liitto. Se oli alkuna yhä laajemmalle toiminnalle siirtoväen hyväksi. Kun rauhante sta oli kulunut runsas vuosi, uusilla asuinsijoillaan karjalaiset tunsivat itsensä juurettomiksi. Levottomina ja päämäärättöminä monet harhailivat eri puolilla maata heimolaisensa luota toiselle. Kesällä 1940 kierteli karjalaisten keskuudessa ennustus, että kun sireenit

kukkivat seuraavan kerran päästään kotiin."Jo Karjalan kunnailla lehtii puu..."

Kun luovutettu Kivennapa oli tullut syyskesällä ja syksyllä takaisin vallatuksi Vuottaan,Ahjärven ja Pamppalan kautta, pitäjän länsiosilta 18.D:n voimin alettiin myös siviiliväestöä palauttaa entisille asuinsijoilleen. Se tapahtui suunnitelmallisesti. Karjalan jälleenrakentaminen oli historiamme suurin tehtävä Isonvihan 1721 jälkeen. Heinäkuussa 1941 valtioneuvosto asetti sisäasiainministeriön asettamaan Karjalan asiain neuvottelukunnan suunnittelemaan Moskovan rauhanteossa luovutetun Viipurin läänin osan hallintoa ja sen talous- ja sivistyselämän järjestämista alueen valtakuntaan palauttamisen varalta. Siihen kuului 27 jäsentä, puheenjohtajana Viipurin läänin maaherra Arvo Manner. Hallituksessa oli toisena maatalousministerinä karjalainen Toivo Ikonen Antreasta. Alueella oli sotilashallinto. Se piti luonnollisena, että Karjalan jälleenrakentamisen johtoon tuli tämän maakunnan miehiä. Kivennavallakin oli kunnanesikunta. Tehtävänä oli pelastaa pelloilta se sato, mikä siellä oli, uutta satoa varten kyntää pellot, ottaa vastaan, majoittaa ja huoltaa saapuva väestö.Meidän pataljoonamme pääsi näkemään tämän toiminnan kaikki vaiheet. Kivennavan nimismiehen kutsusta lähti Kivennavaltakin Joensuuhun ja myöhemmin lähempänä oleviin neuvottelupaikkohin kolme edustajaa. Tuli käsky lähettää pitäjään tutustumisryhmä. Mitä he näkivät, sen me tiedämme. Nääkymät olivat sodan vaikutuksista huolimatta lupaavat. Laadittiin mm. luettelo kylittäin vahinkoa kärsineistä ja tuhoutuneista taloista.Vanhan kyläpiirijaon mukaan kuului esim.Joutselän kylän piiriin mm. Lintula ,Lavola, Pitkäjärvi,Kauhimäki,Jalkala,Haapala,Tammiselkä. Taloja oli vaurioitunut tai palanut:Kirkonkylä 31, Raivola 78, Polviselkä 14, Tirttula 13, Kekrola (mm.Husula) 68, Joutselkä 130. Muuallakin teiden suunnissa tuho oli ollut suurinta. Syrjäkyliä oli paremmin säilynyt.

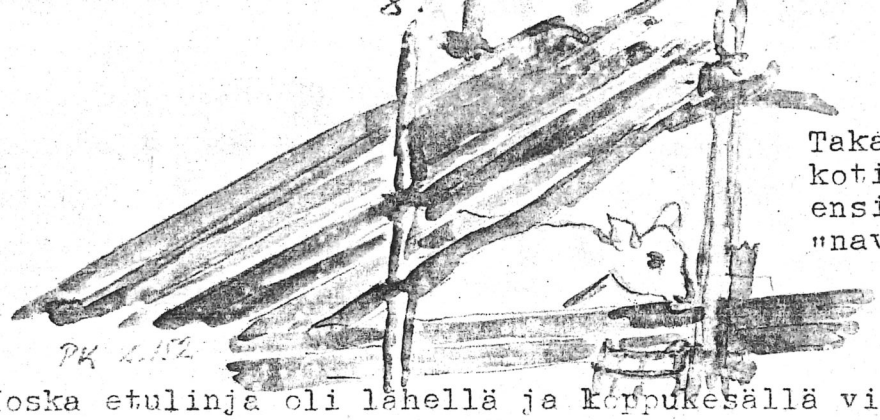

Takaisinsaadun kotikunnan ensimmäinen "navettau" ja sen ainoa lehmä

Koska etulinja oli lähellä ja koppukesällä vielä vakiintumaton, Kivennavalle voitiin päästää vain vähän siviilejä. Halukkaita olisi ollut runsaasti. V.1941 lopulla annettiin paluulupa yht. 140 hengelle kauimpana rintamasta olleisiin Pamppalaan, Rantakylään ja Pihlaisiin. Koko pitäjän alueella oli ollut v.1937 5714 rakennusta, oli nyt ehjinä 1741. Asuinrakennuksia oli ollut 1634 ja tuhoutunut oli 900. Karjarakennuksia oli ollut n.1500,joista tuhoutunut n.900. Siistityt ja asuttavassa kunnossa olevat rakennukset olivat monet armeijan käytössä. Kunnanesikunta alkoi rakennuttaa ensin parakkeja. Kesällä 1952 ja -53 alkoi anomuksesta saapua lisää väestöä. 6000 halusi tulla, 3500 pääsi. Kenraali Pajari oli myötämielinen kivennapalaisten palaamiselle.

Näimme miten elämä sitten kesittyi. Kunta ja yksityiset alkoivat kylittäin lähettää kärkiryhmiä, jotka riittävästi varustettuina ja huollettuina pesivät ja kunnostivat kohtalaisessa kunnossa mutta huonossa siivossa olevia asuinrakennuksia. Sitten alkoi suuremmin joukoin sadonkorjuu. Komentajat määräsivät sotilasyksikköjä heinäntekoon ja perunan, kaalin ja muiden tuotteiden korjuuseen. Sitten alkoi tulla kauppoja, Marttoja, opettajia, maatalousneuvojia, terveyssissaria, kodinhoitoharjoitelijoita, kätilöitä ja kerhoneuvojia.

Kirkonkylässä oli sabkarihauta, johon toimitettiin eri puolilla kaatuneet. Aluetta oli laajennettava. Pitäjän halki rakennettiin linnoituslinja Vammelsuusta Kuuterselän, Kotselän, Siiranmäen ja Raudun kautta Laatokkaan. Monet pienet pellot pirstoutuivat pahoin ja saapuneen väestön oli lopetettava viljely ja lähdettävä hakemaan toimeentuloa muualta.

Suurpolittisen tilanteen uhkaava käänne vaikutti mm. että maaliskuun alussa 1944 ylipäällikkö määräsi, että sotilaiden käyttämistä rakennus- y.m. siviililuontoisissa töissä hallussa olevalla alueella on rajoitettava ja että on tarmokkaasti jatkettava linnoitustöitä keskenieräisellä VT-linjalla. Oli myös lopetettava huomattavan laajuuden saa-

neet puhdetyöt ja joukkojen viihdytystoiminta. Senjälkeen kun kotirintaman tarpeisiin lomautettiin Kannakselta 9500 miestä kylvötöihin 24.4 alkaen, oli Kannaksella 75 000 sotilasta. Kesäkuun alkuviikolla siviiliväestö eli täysin rauahanaikaista elämää. Vihollisen suurhyökkäys 9.6 johti 11.6 Mainilan itäpuolella olevan Valkeasaaren menetykseen, 12.6 taisteltiin kiivaasti Vammelsuussa ja Kivennavalla. 14.6, viidentenä taistelupäivänä, murtui Kuuterselkä. Päämajan käskyllä oli 15.3.1944 oli sotilashallintokomentaja eversti Koskimies määrätty johtamaan evakuointivalmistelija suoraan kotijoukkojen komentajan kenraali Sihvon alaisena. Kannaksen väestön ja kotieläinten määrä oli tiedossa, samoin rauta- ja maanteiden käyttösuunnitelma, evakuoitavan väestön sijoituskunnat,toimintaohjeet ja suorituskäskyt. Kaikki suunnitelmat pidettiin visusti salassa siviiliväestöltä. Karjalaisen väestön mielenrauhaa uskoa kotimaakunnan säilymiseen ei haluttu järkyttää. Jos näin tapahtuisi, se saattaisi vaikuttaa epäedullisesti armeijan moraaliin.

Evakuointi päällikköna oli kunnanpäällikkö, kunta oli jaetti evakuointipiireihin joilla kullakin oli oma suoritushenkilöstö. Marssimatkat,lopulliset tavoitteet, muonitus,yösija,laidun,läpikulkualueen opas,tavaroiden kokoaminen ja kuljetus,poliisit,(oli poliisivaltuuksilla varustettuja apupoliiseja),liikennepartiot,ensiapu,terveydenhoito, eläinten korvamerkit ja nimilaput, 30-40 lehmän lauman hoitaja ja hänen varusteensa,tavarain osoitteet,kauppojen varastot,vilja,rehut,juna- ja kuorma-autokumäärät ja -kuljetus. Kaikki oli suunniteltu. Tehtäväniput oli lähetetty, puuttui vai tieto mina päivänä ja millä kellonlyömällä oli aloitettava evakuointi. Ylimmalla johtoportaalla oli epäilemättä aavistuksensa, pelko, että suunnitelmamukaiseen evakuointiin ei olisikaan mahdollisuuksia. "Noudattakaa toiminnassanne ripeyttä, asiallisuutta ja oikeudenmukaisuutta ja ratkaiskaa mahdollisesti syntyneet pulmat terveellä järjellä." Näihin sanoihin päättyivät kaikki ne evakuointikäskyt, jotka Viipurista oli lähetetty kaikkiin Kannaksen kuntiin.

10.6 klo 8.30a annettiin Kivennavan rajakylien heti suoritettavan evakuoinnin käsky. Oli mentävä suunnitelman mukaa VT- linjan pohjoispuolelle. Samana iltana oli evakuoitava pitäjän koko muu osa. Siirto onnistui hyvin. Kuljetusvälineet tosin puuttuivat. Armeija tarvitsi vahvennusten kuljettamiseen junia ja kaikki autot. Rantatiella tuli kaaos.

Vastapuolella oli siellä suora rantatie ja painopiste. Puhelinyhteys Uudeltakirkolta ja Kanneljärveltä Viipuriin oli pommituksissakatkennut. Jouduttiin hätätilanteeseen. Vain uhrautuva naapuriapu ihmisten pelastaminen oli mahdollista. Monessa kylässä oltiin liian hyväuskoisia. Vaikka taistelun äänet lähenivät, pommitus- ja maataistelukoneet ahdistivat kaikkea liikettä, tehtiin peltotöitä,leivottiin ja lauantaina pantiin sauna lämpiämään mutta kylpemään ei ehditty. Rajajoen partaalla Haapalan pienessä kylässä siellä asuneet kolme perhettä joutui pakenemaan tuttuja metsäpolkuja kohti Kauhijärveä ja Kivennavan maantietä. Oli perhe, joka oli juuri saanut valmiiksi uudisrakennuksen. Tuli käsky lähteä pois. Perhe halusi kuitenkin nukkua yhden yön uudessa kodissa. Toisessa talossa uuden saunan ensimmäinen löyly oli samalla lähtölöyly. Matkalla kohti rautatieasemaa, jolta oli toiveita joskus päästä junaan, kulki monenlaista kulkuneuvoa. Kahdella nuorella äidillä oli polkypyörien väliin sidottu heteka, jonka päällä olivat tavarat ja lapset. Eräs mummo työnsi omaisuuttaan kottikärryissä. Eräs pienviljelijä nosti reen niittokoneen päälle ja rekeen tavarat ja rehua hevoselle. Moni emäntä ajoi niin suurta hevoskuormaa, että tarvitsi ylämäessä työntäjiä. Yöksi matkamiehet yöpyivät tien varteen tai latoihin. Karja oli pietareilla heinäpelloissa. Liika maito oli lypsettävä maahan.
Matka jo välirauhan aikana tuttuihin sijoituskuntiin kesti toisilta jopa 3 viikkoa.
Onnettomuuksista suurin oli pommitus Elisenvaaran asemalla, jossa kaksi evakkojunaa joutui odottamaan kahdeksan tuntia lähtöä ja joutui hirvittävään pommitukseen.
Kaikkien evakuoitujen yleinen mielikuva oli myöhäisen lähdön aiheuttama kiire.
Jo tyhjennetyissä mutta ei vielä taistelualueena olevien kylien tunnelma oli aavemainen. Vain joku kunnan johtomies ja is-miehiä lastasi jäänyttä tavaraa ajoneuvoihin. Taaempana oli enemmän aikaa etsiä sadonkorjuukalustoa. Alkoi perunan,rehun ja viljan korjuu. Työvelvollisyksiköitä ja paikkakunnalle hankittua muuta työväkeä pantiin työhön.
Nyt on kulunut 36 vuotta noista ajoista. Siirtoväki elää keskuudessamme. Se tuntee yhteishenkeä, vaalii kieltään ja tapojaan, valmistaa omia ruokiaan,muistelee,nauraa ja itkee. Heissä on puhdasta kultaa.

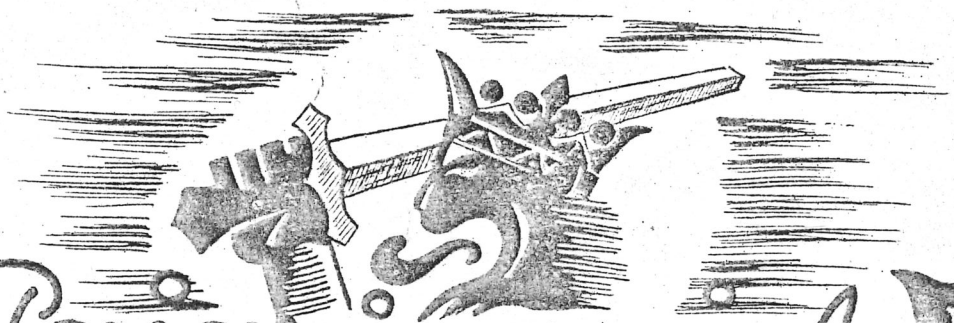

Pajarin pojat

OMISTETTU KENR. PAJARIN VAPAUSTAISTELIJOILLE

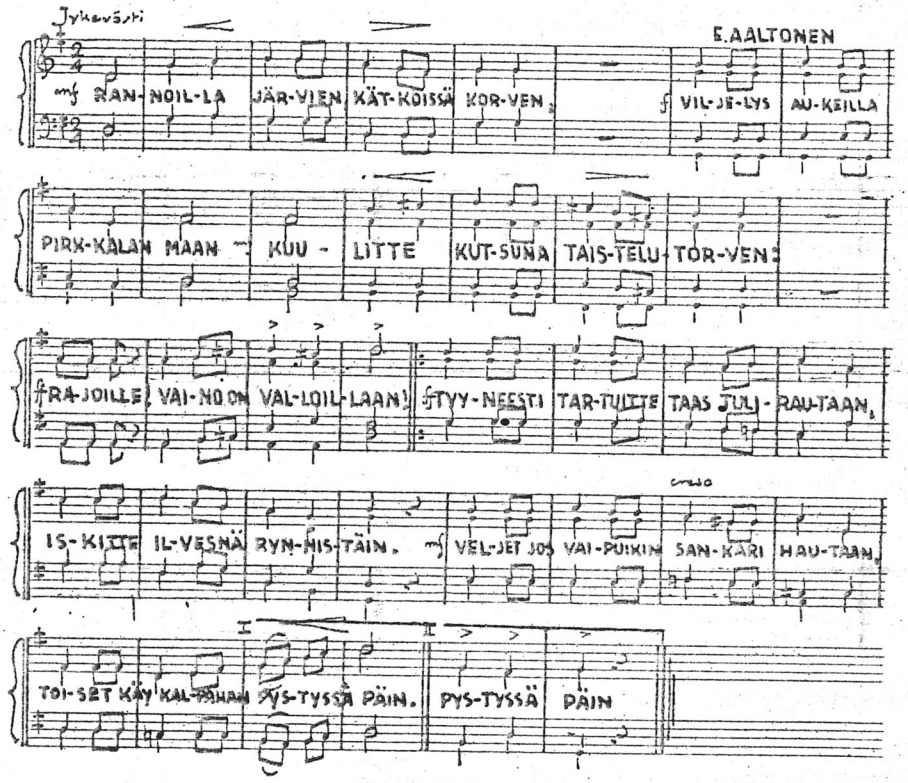

KOSKAAN EI KAUNIIMMIN SÄIHKYÄ SAATA
KANSAMME PÄIVÄ KUIN KAIKUEN SOI:
KARJALAN KANNAS TAAS MEIDÄN ON MAATA,
INKERIN KOITTAVI KIRKKAAMPI KOI!
TAISTELIJOITTEMME SANKARIRETKI
KAATANUT KANSAMME SORTAJAN ON,
TULLUT ON TURMALLE TUOMION HETKI,
HERJALLA HAUTA ON HIISKUMATON.

SANKARIT KUKKIVAIN KUMPUJEN YÖSTÄ
MENNEESTÄ POLVESTA KOHOAVAAN
KERTOVAT, PAJARIN POIKIEN' TYÖSTÄ
MATROSJAN PÄIVISTÄ MAINILAAN.
TOLVA JA SUURSAARI, ÄGLÄ JA VUOKSI,
KUNNIAN KENTÄT, EI UNHOON SAA.
KAUTTA SEN HURMEEN, MI URRINA JUOKSI,
VANNOMME: VAPAA OOT ISIEN MAA.

T. SAARENTAUS

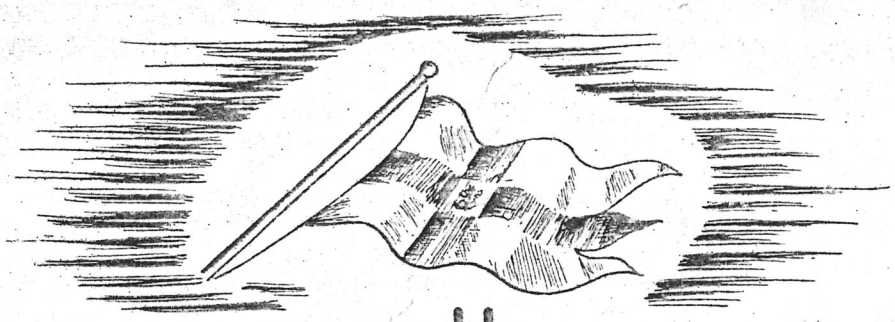

KUNNIA-ISÄNMAA

Aseveljet!

Tässä esitetty marssi sanoineen ja sävellyksineen on omistettu johdossani „Mannossan päivistä Mainilaan" ja vielä senkin jälkeen taistelleille vapaussotureille. Se palauttaa mieleemme monet yhteiset taistelut, vaarat ja voitot. Se loihtii silmiemme eteen kuvasarjan jylkästä korpisodasta kalevaisessa erämaassa, Karjalan Kannaksen voittoisasta läpimurosta, Suomenlahden jäärkenttien ylityksestä jne. Se herkistää mielemme muistelemaan menneiden päivien kovia taisteluja, saukaritekoja, jotka ovat kulkeneet silmiemme ohitse, mutta ennenkaikkea nütä monia aseveikkoja, jotka ovat ijäksi poistuneet rinnattamme täytettyään loppuun saakka velvollisuutensa.

Toivossa, että tämä marssi myös omalta osaltaan tulee kannustamaan meitä ja meidän jälkeläisiämme yhä uusiin ponnistuksiin kansan ja maan puolesta, lähetän näiden rivien kautta kütollisen tervehdykseni kaikille entisille ja nykyisille aseveljilleni.

Pintamalla 28. 1. 1943.

Kenr. maj. A. O. Pajari

Viipurin linna

Jutuilla I - IV on ollut hyvä toimittajakunta. Paras tapa torjua heidän eronpyyntönsä on kirjoittaa juttu. Sillä juuri juttujen hankkiminen on ollut heidän vaikein tehtävänsä. Tämän vuoksi onkin syntynyt melkein vapaaehtoisesti:

Muistinrippeitä talvisodan Viipurin linnasta

Siitä huolimatta, että Viipurin linna ei enää kuulukaan Suomen museoviraston inventario-luetteloon, se on edelleenkin suomalaisille historiallinen muistomerkki, monumentti niistäkin sodista, joissa sillä ei ollut enää varsinaista sotilaallista merkitystään. Vaikka se ei esim. talvisodassa ollutkaan mikään merkittävä sodankäynnin tukikohta, se oli silti monille sotilaille mitä tärkein tukipiste, asunto eli kämppä, vaikkakin sieltä vähän komeammasta päästä. Koska Viipurin linna esiintyy eräänlaisena maamerkkinä myös jokseenkin kaikissa Karjalan kannaksen sodankäyntiä käsittelevien kirjojen kuvituksessa, on ehkä paikallaan pelastaa unohdukselta eräitä siellä asumiseen liittyneitä piirteitä.

Talvisodan katkeraan loppuun saakka Viipurin linnaa pidettiin eräänä maamme vapauden symboolina: sen tornissa liehui ainakin sodan loppuviikkojen jokaisena päivänä Suomen siniristilippu. Liehui, ja liehui vapaana. Liehui ja aiheutti pelkällä olemassaolollaan ilmapommituksia, aikaansai jatkuvia hävittäjien konekivääritulituksia ja innosti sodan loppuvaiheessa vihollisen tykistöä toistuviin keskityksiin. Maallemme niin tärkeä vapauden symboliikka tuli siis vihollisellekin kalliiksi, meillä maksajina olivat ainakin linnan silloiset asukkaat, tarkemmin sanottuna heidän hermonsa. Mutta lippu liehui ja salko säilyi.

Joutuessani asumaan Viipurin linnassa talvisodan pari viimeistä viikkoa tai ainakin osan näiden päivien öistä, pidin sitä suurena etuoikeutena, varsinkin kun luulin silloin asuvani siellä vuokratta. Myöhemmin olen kyllä tullut siihen tulokseen, että makselemme itse kukin niitä sen ajan vuokria vielä tänäänkin, muodossa tai toisessa.

Ensimmäisenä linnailtanani epäilin kyllä, että vuokra taidetaankin periä etukäteen ja vieläpä omien aseveikkojen toimesta. Tosin veljet olivat minulle tuntemattomia, vaikka olinkin joutunut joukon keskelle, rautaisen kaksikerroksisen kasarmisängyn yläpetille. Meitä oli nimittäin kaksi tai kolme VK 3:n radistia, jotka olimme saaneet komennuksen vikapartiomiehiksi JR 7:n pu-

helinkeskukseen, joka puolestaan oli sijoittunut Viipurin linnan kellariin. Osa linnasta oli ollut rauhanaikana sotilaskäytössä, siellä oli ollut m.m. Divisioonan Esikunta ja siihen liittyvää sotilasmajoitusta. Tämä selittää kaksikerroksisten petien olemassaolon. Nyt talvisodan loppuvaiheessa siellä majaili tuntematon määrä JR 7:n poikia. Ainakin äänen perusteella joukon suuruutta oli mahdotonta arvioida, sillä kaupungin alueelta oli samana päivänä löytynyt viinatehdas ja sen sammiot oli tyhjennetty niihin kaupungilta evakuoituihin ämpäreihin, joita oli jokaisen sängyn alla. Saattaa olla, että pelkästään näistä uudenlaisista yöastioista ei tällaista melun määrää olisi syntynyt, ellei samaan aikaan olisi ilmaantunut myös muita "paikallisia häiriöitä" uusien täydennysmiesten muodossa. Näillä uusilla miehillä havaittiin nimittäin olevan eräs senlaatuinen vika, joka vallinneessa nousujohteisessa ilmapiirissä todettiin kerrassaan anteeksiantamattomaksi: miehet eivät olleet olleet Summassa. Koskaan aikaisemmin enkä myöhemminkään en ole nähnyt niin monen saaneen turpiinsa niin monelta pelkästään sen takia, että eivät ole sattuneet olemaan jossakin tietyssä paikassa tiettynä aikana. Summan katsottiin olleen sellainen kokemus tai koettelemus, että sieltä omatta syyttään poissaolleidenkaan ei olisi pitänyt edes käskystä yrittää majoittua samoihin tiloihin Summassa olleiden kanssa.

Sellainen seikka, että meitä Summan maisemista irtautuneita viestimiehiä ei kukaan pystynyt erottamaan muista uusista naamoista eli täydennysmiehistä, ei minua pahemmin häirinnyt ennenkuin vasta sitten kun oman sänkyni alapetissä nukkuvaksi aikova otti pistoolinsa ja rupesi sieltä makuultansa ammuskelemaan kattoon, edelleenkin pääasiassa sen takia, että oli olemassa miehiä, jotka eivät olleet olleet Summassa. Pelkäsin, että tällainen summamutikassa eli Summahutikassa ammuskeleva saattaisi vaikka erehtyä luulemaan yläpetin pohjaa katoksi.

Kun tästä historiallisesta majapaikasta lähdettiin töihin eli vikapartioon, oli suunta linnasta jäitse Sorvaliin, ensinnä Tervaniemen ylittäen. Aurinkoisena päivänä matkaan saattoi kulua paras osa päivästajasta, ei niinkään paistattelun kuin naapurin matalalentoa harjoittelevien hävittäjien takia. Onneksi silloin ei oltu vielä kehitetty maataistelukoneita ja onneksi olimme pukeutuneet näihin jääkarnevaaleihin asianmukaisesti: likainen

lumipuku ei

lumipuku ei paljoakaan erottunut kun makasi viholaisen tykistön ikiomien avantojen äärellä. Tapsia liittäessään oli ylen onnellinen ajatellessaan, ettei sattunut olemaan vikapartiomatkalla juuri avannontekohetkellä.

Paluumatkat tehtiin useimmiten kaupungin lävitse. Sodankin aikana elämä kaupungissa on erilaista kuin maalla. VK 3:n edellisessä maisemassa ei koskaan voinut kuunnella Beethovenin Kuutamosonaattia kadulla ohikulkijana. Ikkunaruutunsa menettäneen kivitalon toisesta kerroksesta pianonsoitto kuului erinomaisesti, mitä nyt yläkerroksissa samaan aikaan raivoava tulipalo sitä hieman rätinällään häiritsi. Palokunta ei kuitenkaan torviaan soittanut eikä kukaan muukaan yrittänyt tilannetta muuksi muuttaa. Tykistön jylinäkin kuului silloin vasta taustalta.

Paluumatkoilla olivat kutsumattomien kotikäynnit muodissa, olihan jännittävää nähdä millaisissa oloissa viipurilaiset olivat asuneet ja millaisessa kunnossa kotinsa jättäneet. Eniten järkytyin eräästä täysin koskemattomasta, ilmeisen vauraasta keskiluokkaan kuuluvasta kodista, jossa kaikki perheen runsaslukuiset hopeaesineetkin olivat oikeilla paikoillaan "senkin" päällä.

Suurta iloa tuotti kerran erään puutalon keittiön pöydälle jätetty, suomalaisille sotilaille osoitettu viesti, jossa kerrottiin, että talon kellarissa olisi otettavissa hyviä suolakurkkuja, mikäli mieli tekisi. Ja tekihän sitä mieli, varsinkin kun kieli oli sillä hetkellä täysin turtana, mitään maistamattomassa kunnossa. Tämä taas johtui kolme päivää kestäneestä rajattomasta mansikkahillodieetistä, sekin kaupungin hyvinvarustetuista "kellariravintoloista" johtuvana. Viipurin linnan majoitustiloissa olisi noihin aikoihin voinut suorittaa tieteellisen tutkimuksen eli läpileikkauksen viipurilaisten perheenemäntien säilöntätavoista. Suomalaisen-sotilaan normaaleista kulutustottumuksista tämä sama materiaali olisi sensijaan antanut jokseenkin virheellisen kuvan.

Jos joskus sattui olemaan "kämpillä" päiväsaikaan, muistan olleeni kiitollinen linnan erityisen paksuille seinämuureille. Ikkunasyvennyksetkin olivat todellisia syvennyksiä, niin että nousemalla ikkunalaudalle katsoi olevansa hyvässä pommisuojassa, tarpeen sitä vaatiessa.

Koska minulla ei ollut aavistustakaan mitä kaikkea linnan muut asukit tekivät, pidin ehdottomana sankarina sitä pioneeri-

korpraalia, jonka tehtävänä oli hoitaa linnan tornissa olevaa Suomen lippua. Tämä vaatekappale oli niin joutunut viholliselta vihatuksi, että joinakin aamuina hävittäjälentäjät olivat aivankuin varta vasten "passissa" voidakseen haitata korpraalin virkatehtäviä tai mieluimminkin lopettaakseen viranhoidon kokonaan, esimerkiksi ampumalla lipputangon sohjoksi. Siinä he eivät kuitenkaan koskaan onnistuneet ja turhaan ja kalliisti ampui myös vihollisen tykistö, niinkuin olen jo kertonut, sillä lippu laskettiin suomalaisten toimesta yksinkertaisen juhlallisin seremonioin 13.3.1940 vajaat viisi tuntia rauhanteon jälkeen eli klo 15.45.

Valitettavasti sodassa ei edes rauhan tullessa ehditä eikä huomata olla hienotunteisia. Toivottavasti pioneerikorpraali itse oli minua paksunahkaisempi, sillä oman oikeudenmukaisuusajatteluni mukaan lipun lopullinen laskeminen ja sen luovuttaminen olisi tullut tapahtua sen saman miehen toimesta, joka henkensä kaupalla oli ollut sitä "talonmiehenä" hoitamassa. Korkealta tulleen käskyn mukaisesti tehtävään kuitenkin komennettiin täysin "vieras" vänrikki, joka luovutti sen edelleen varta vasten paikalle komennetun meille "vieraan" kunniakomppanian edessä. Ylhäältä, ja näin jälkeenpäin alhaaltakin katsoen tämä oli täysin ymmärrettävää ja oikein, kun otetaan huomioon, että kysymyksessä oli Suomen armeijan ja koko valtakunnan suuren symboliikan vaaliminen ja valokuvaamalla ikuistaminen. Sitäpaitsi "vieras" oli vieras todennäköisesti vain linnassa asuneen viestikorpraalin silmissä, sillä historian kirjat kertovat, että kysymyksessä oli Viipurin puolustukseen kunniakkaasti osallistunut Kevyt Osasto 3:n polkupyöräkomppania. Sitäpaitsi korpraalinkin mielestä tämä oli kuitenkin parempi järjestely-kuin se vaihtoehto, mihin pioneerit olivat myös varautuneet. Kertoivat nimittäin, että linnan torninhuipulle johtaviin portaisiin oli jo asetettu räjähdyspanos, joka olisi laukaistu, jos linnasta olisi ollut luovuttava rintamalinjojen siirtymisen takia. Lippu olisi siis siinä tapauksessa kestänyt linnaakin kauemmin ...

Mitkään talvisodasta kertovat kirjat eivät tiedä, että tämän historiallisen lipun liehunnan oli siis varmistanut tuntematon pioneerikorpraali, ne kertovat vain, että sen laski Kev Os. 3:n adjutantti ja että sen vastaanotti JR 7:n komentaja, joka luovutti sen 3.Divisioonan komentajalle ja tämä edelleen II Armeija-

kunnan komentajalle kenraaliluutnantti Öhqvistille - kaikki tämä siis hyvin juhlallisesti, vaikka katsomossa ei ollut paljoakaan muita kuin valokuvaaja ja se VK 3:n korpraali ...

Nyt kun vihollinen ei enää (näitä) kuuntele, viestimiehen ei tarvitse vaieta siitäkään mitä hän näki linnan sisällä, rauhanajan esikuntahuoneissa, hetkistä myöhemmin. Siellä eräs suomalainen mies halusi ilmeisesti pysäyttää historian kulun. Hän teki sen ampumalla kaksi linnan seinäkelloa pysähdyksiin, pistoolilla. Ampujan sotilasarvo oli kenraaliluutnantti ja nimi alkaa aakkoston viimeisellä kirjaimella. Silminnäkijän ja kovin myöhäisen kertojan nimi on

Orvo Lehmus

J.K. Toimitus julkaisee tässä vielä edelläolevan kirjoituksen lähetteen, vaikka se onkin henkilökohtainen. Toimituksen sydäntä siinä lausutut ajatukset ovat suuredti lämmittäneet.

ORVO LEHMUS
APAJAPOLKU 4
00330 HELSINKI 33

18.2.1981

H. V. Veikko,

Monet kiitokset Jutuista, olikin tällä kertaa pulska painos. Lähetän oheisena mk 25,- toivoen sen peittävän kahden kirjeen posti- ym. kulutkin.

Juttujen viimeisellä sivulla oli niin hurja uhkaus, että päätin heti tehdä jotakin. Seuraukset näkyvät liitteenä. Lähetän tarinan kopiokappaleena, siitä saa ehkä paremmin jäljennöksiä.

Hyvää kevättä toivottaen
ja terveisin

Orvo

18.

Sotaveteraani - Krigsveteranen - 80

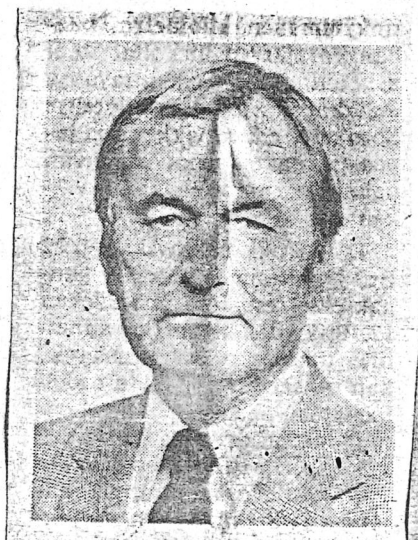

Me Helsingin Sotaveteraanipiiriin kuuluvien neljän sotaveteraaniyhdistyksen jäsenet tervehdimme liittomme muiden yhdistysten jäseniä kautta laajan maamme. Toivotamme teille kaikille Joulun Rauhaa sekä menestystä töillenne ja toimillenne alkavana vuotena 1981.

Joulun yhteydessä tavataan puhua nimenomaan rauhasta. Tänä vuonna ja aivan viime päivien uutisten valossa me teemme sen tuntien syvää huolta, ei niinkään juuri oman maamme kuin laajempien yhteyksien puitteissa.

Vain pari päivää sitten, kun me pääkaupungin sotaveteraanit — kuten varmaan myös te kaikki muut — vanhan, kauniin tavan mukaan kävimme sytyttämässä Itsenäisyyspäivän kynttilät kaupunkimme jokaiseen 4 000 sankarivainajan haudoille, me saimme kouriintuntuvan todistuksen siitä, mitä sota tuo tullessaan yksilöille ja kansoille. Me sotaveteraanit olemme viimeiset toivomaan maailman sotaa ja sen tuomaa hävitystä. Suokoon kansojen kohtaloiden johdattelija meille ihmisille ja nimenomaan vastuullisille valtiomiehille kaikissa ilmansuunnissa malttia ja viisautta selvittää kaikki mahdolliset ristiriidat ilman aseita, joiden jo vuosikymmenien takaisen tuhovoiman me niin hyvin muistamme tänäkin päivänä.

Saakoot Joulun kynttilät palaa tänä jouluna ja myös tulevina vuosina rauhan ja yhteisymmärryksen merkeissä niin meidän sotaveteraanien kuin myös kaikkien muiden suomalaisten ja maailman muiden kansojen kodeissa.

ERKKI PUOLAKKA, Helsingin Sotaveteraanipiirin puheenjohtaja

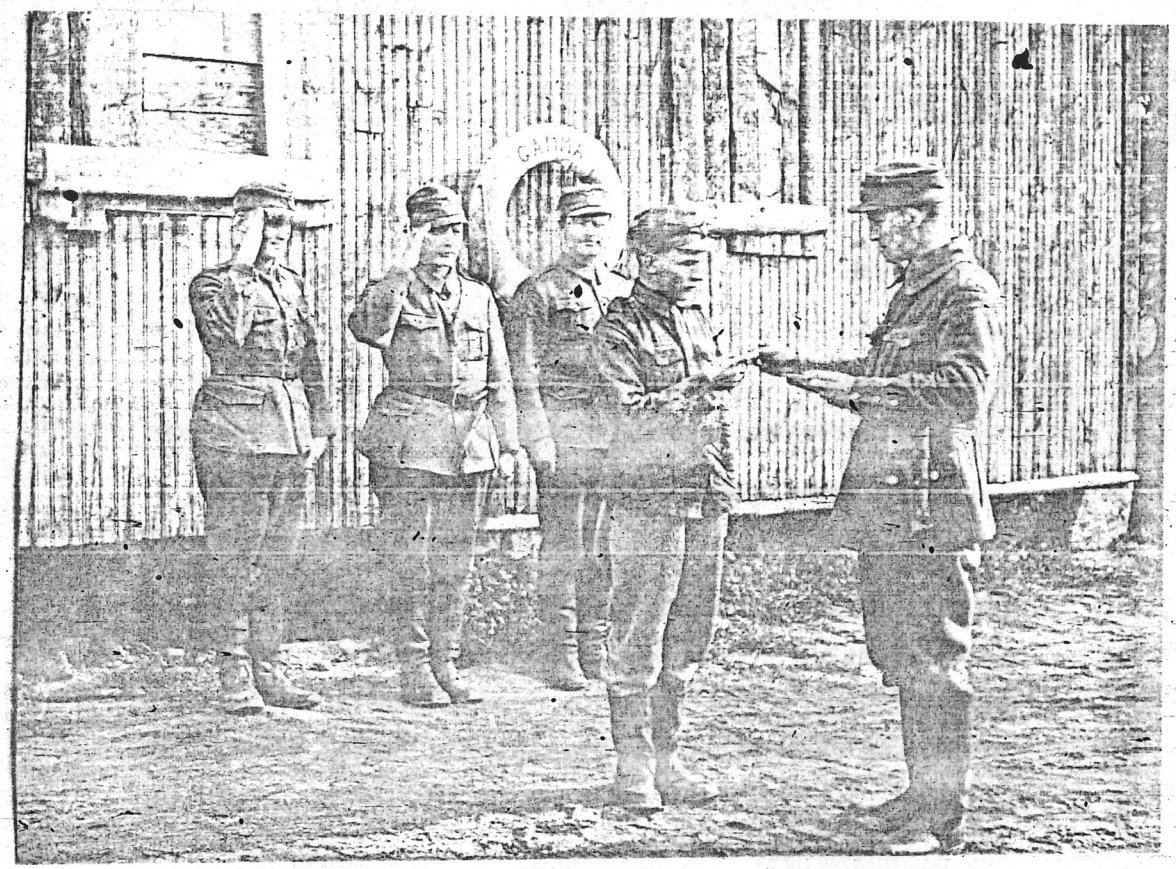

Henkilöt vasemmalta: viestimest. Reino Toikkanen, alikers. Jaakko Tamminen, korpr. Eero Matikka.
Vääpeli R.Sjöholm ojentamassa VM 2 stm Harry Moisiolle.-41

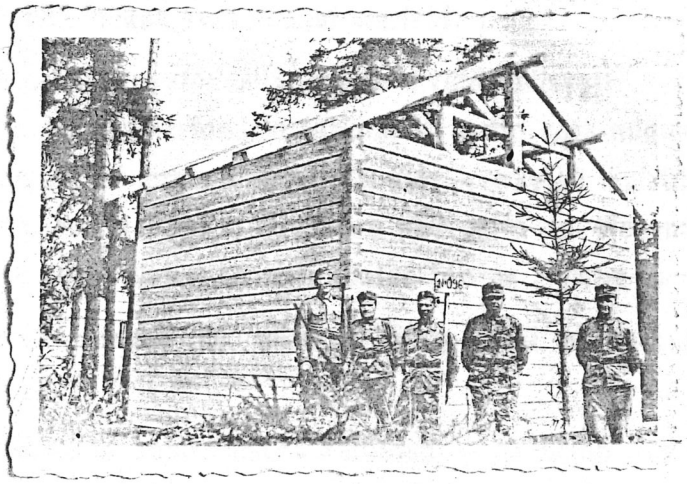

Tällä talolla voitettiin I palkinto Kannaksen Armeijan hirsitalojen rakennuskilpailussa.

Tekijät oikealta: Lönnroth, Heino,

RUKOUS VANHENTUMISELLE

Herra, tiedät paremmin kuin minä itse, että vuodet vierivät ja jonakin päivänä olen vanha.

Päästä minut pahasta tavastani uskoa, että minun on sanottava jotakin jokaisesta asiasta jokaisessa tilaisuudessa.

Päästä minut hillittömästä halustani, jolla yritän panna järjestykseen jokaisen ihmisen asiat.

Tee minut järkeväksi, mutta ei synkäksi; avuliaaksi, mutta ei jokaisen komentajaksi. Tiedän, että suurelle viisauteni varastolle on kerrassaan pahaksi etten sitä käytä — mutta tiedät Herra, että haluan muutamia ystäviä ennen kuin elämäntieni päättyy.

Päästä minut vapaaksi loppumattomasta yksityiskohtien kertomisesta — anna minulle siivet, että pääsen asian ytimeen.

Sulje huuleni, etten aina valittelisi vaivojani ja särkyjäni — ne lisääntyvät kaiken aikaa ja intoni kertoa niistä tulee suuremmaksi sitä mukaa kuin vuodet vierivät.

En uskalla pyytää niin paljon myötämielisyyttä, että voisin nauttia toisten kertomista tarinoista, mutta auta minua kuuntelemaan niitä kärsivällisesti. En uskalla pyytää muistini parantumista, mutta pyydän kasvavaa nöyryyttä ja pienempää varmuutta kun muistini on ristiriidassa toisten muistin kanssa.

Opeta minulle se loistava läksy, että ehkä joskus olen väärässä.

Pidä minut kohtuullisena kaikessa — en halua olla pyhimys, sillä jotkut heistä ovat hyvin hankalia ja heidän parissaan on tukala elää — mutta hapan vanha ihminen on pirun loistotekele. Anna minulle siimät, jotka näkevät hyvää odottamattomissa paikoissa ja anna minun huomata kykyjä ihmisissä, joilla en uskoisi niitä olevan. Suo minulle epäitsekkyyttä, että voin sanoa sen myös heille.

— Amen

J u k k a H. m u i s t e l e e.

(kasetilta poimittua)

Että putkaankin piti joutua.

Tämä on raportti syksyltä -44, kun sota jo oli päättynyt ja olimme tulleet Joutsenon pitäjän Karjalaisen kylään. Kylä oli sama mistä lähdettiin -41 ja nyt sitten palattiin suurinpiirtein samoille seuduille. Meidän porukkaamme kuului pari keittiömiestä, muutama hevosmies ja me varastonhoitajat Lönnroth ja minä. Siis henkilöitä tärkeämmästä päästä. Teltoissa asuttiin, vaikka olikin jo melko kylmää. Kun olimme vetäneet kaksi telttaa päällekkäin , oli olomme niin mukava, että joku jo väitti olomme kotiolotkin voittavan. Tiedä häntä.

Eräänä päivänä tuli sitten komppanianpäällikkö luoksemme ja kysyi: Onkos Lönnroth ja Heino koskaan olleet putkassa?. "Eihän toki, emmehän me kiltit pojat" oli vastaus. "Vaan nyt joudutte" tuumasi pómo ja lähti kävelemään. Meille tuli suuri ihmetys ja päänvaiva siitä, että mitä nyt ollaan tehty tai mistä ollaan kiinni jääty. Eikä mitäänn mainittavaa keksitty. Ei sitten kulunutkaan pitkää aikaa , kun nähtiin, että totta se kapu puhui. Meidät vietiin sinne Joutsenon kunnantaloon, jossa oli putkakin ja komea olikin, kalterit ikkunoissa ja kaikki. Itse putkahuone oli kuitenkin jo varattu. Siellä oli Joutsenon kunnan koko arkisto ja me saimme tyytyä vain putkan eteiseen, josta sitten tulikin lähipäivien majapaikkamme. Olihan meillä siellä niitä jokapäiväisiä askareitakin, mutta siinä taisi kapu erehtyä, että meillä olisi siellä ollut jotenkin vaikea olla. Ei ne lukot ja ristikot viihtymistä häirinneet, koska meillä oli vapaus tulla ja mennä. Emme kuitenkaan paljon liikkuneet, kun löysimme kunnan arkistosta kivaa luettavaa. Mm käräjäpöytäkirjoista sai lukea miestapoista väkisin makaamiseen ja kaikkea siltä väliltä. Kyllä ne ruokkojutut aina "Hymyn" voittivat.

Joutsenosta lähdettiin sitten Taipalsaareen, jossa päätyö olikin siviliin lähdön odottelu. Lähtö tapahtui sitten Taipalsaaresta ja se tulikin sitten arvaamatta ja äkkiä. Päivällä jaettiin vielä tehtäviä huomista varten ja tehtävät olivat sellaisia muuton valmisteluhommia. Minunkin piti viedä varastostani loput vehkeet proomuun, jolla ne olisi kuljetettu Lappeenrantaan junaan lastattavaksi. Siinähän kävi sitten niin, että kun mentiin kämpille, saatiin

yhdeksän aikaan illalla kuulla, että kaikki helsinkiläiset lähtevät siviliin. Kokoontuminen komppanian toimiston eteen, josta lähtö.. Arvata sopii, että nyt alkoi mahdoton sipinä ja töpinä. Kolmen kuorma-auton lavalla sitten matkattiin Lappeenrantaan. Luntakin jo vähän pyrytteli, mutta eihän sitä paljon huomannutkaan, kun ajatukset olivat jo kotomatkassa. Lappeenrannan asemalla ei sitten meidän kuljetusjunaamme löytynytkään, mutta löytyipähän sivilimatkustajajuna, johon reippaasti työnnyimme ja pääsimme sinne ihanaan Helsinkiin. Asemalta marssimme suojeluskuntatalon pihaan ja marssi kävi ihan kuin ennen vanhaan. Luutnantti Kanerva komensi sitten seis ja käännös ja jatkoi saman tien, "Nyt saatte mennä mihinkä haluatte". Jokainen lähti siitä niiltä jalansijoilta kotona käymään ja tuli varusteita luovuttamaan vasta seuraavana päivänä.

Tapasin sitten Kanervan joskus jälkeenpäin ja sanoin, että ainoa oikein reilu komento, jonka Sinulta olen kuullut, oli se , kun sanoit, että jokainen saa mennä mihin haluaa. Tähän se sitten loppui sekin homma, mutta sitä olen useasti jälkeenpäin ihmetellyt, että kyllä se Suvantokin osasi meitä pitää piinassa, kun se sen putkareisun määräsi. Hyvähän se oli, että sitä putkaakin tuli kokeiltua, edes lievässä muodossa, kun melkein kaikkea muuta oli jo koettu.

Jukka Heino

J u k k a H. m u i s t e l e e.

Liian korkealentoista eli hupaisa oopperareisu .

Tapahtui joskus syyskesällä -43, että Terijoelle oli tullut oopperaseurue. En nyt enää muista mistä seurue oli lähtöisin ja mitä oopperaa se esitti, eikä tällä loppujen lopuksi ole mitään merkitystäkään kuten seuraavasta selviää. Pitkäjärvelle majoitettuja oli kuitenkin päätetty valistaa ja niin meille tuli lähtö oopperaan. Pitkäjärvellä ensin syötiin ja sitten lähdettiin marssille kenttäkeittiö mukana. Olihan kyseessä kohtalainen matka marssittavana ja perillä vielä raskaanman laadun taidenautinto. Matkaan oli varattu aikaa kylliksi ja perillä jouduimme odottelemaan näytöksen alkua melkoisen tovin. Nyt kävi sitten niin, ettei meistä miehistöön kuuluvista lopulta mennyt kukaan koko oopperaan. Me jäimme sinne metsänreunaan hyvään ilma- ja muuhunkin suojaan ja kulutettiin siellä aikaamme parhaamme mukaan urheillen, korttiapelaten ja sillä lailla, kuten Tarva sanoo. Upseerit siellä kaiketi kävi ja ehkä kommppanioiden vääpelit, en muista tarkalleen, mutta nolosti siinä vaan kävi, kun miehistä ei ollut päätäkään.

No aika aikaansa kutakin ja niin oopperaakin ja lähdimme paluumatkalle. Meitä lähti vetämään joku kapteeni ja lähtö oli jo sitä laatua, että se pahi aavistelemaan jotakin. Heti alkumatkassa oli pari kehveliä tienvarressa istuskelemassa kai hiukan kaljoissaan, koska eivät vaivautuneet nousemaan ylös ja tervehtimään. Meidän vetäjämme kävi siinä pikipäin nuhtelemassa poikia ja sitten taas mentiin ja lujaa. En tiedä, oliko oppera huono vai ampiainenko oli pistänyt meidän vetäjää, mutta vauhti koko ajan vain parani. Meidän edellämme marssi se heimopataljoona, joka majaili kai Jalkalassa. Jalkaväkiporukan mukaan he marssivat 5 kilometriä ja sitten pitivät tauon. Ensimmäisen tauon kohdalla me sitten viiletimme ohitse. Se olikin todellista pikamarssia Pitkäjärvelle saakka. Vuorovälein juostiin ja marssittiin. Vetäjämmekin häipyi johonkin loppumatkalla ja tuli perille vasta kun me seisoimme ja puhalsimme liikaa henkeä pihalle. Mitään puhumatta hän paineli ohitsemme kaiketi hoivailemaan jalkojaan sillä tietysti hänellä oli jalat rakoilla kuten meillä kaikilla. Seuraavana aamuna tuli sitten lääkintäaliupseeri, puhkoi rakkoja jaloista ja mätti salvaa varpaanvälit täyteen ja niinhän ne vaivat ajankanssa vähitel-

len korjaantuivat. Itse oopperareisusta ei paljon puhuttu. Ennen lähtöä vain komennus, että ruokailivälineet mukaan ja jälkeenpäin ei senkään vertaa.

Jukka Heino

Ristiriitoja ja muuta pientä.

Kun meillä oli sellainen puhdetyöinnostus kuten kaikilla muillakin kävimme kerran hakemaan kauhapuun aineita toiselta puolelta tietä meidän parakkialueeltamme. Siellä tuli eräs siviilimies meitä torumaan puunotosta. Hän olikin vallan vihainen meille. Ties vaikka olis ollut sen metsän sen kertainen omistaja. Joka tapauksessa hän kävi lujasti meidän kimppuumme ja vaati tietää mistä joukko-osastosta me olemme. No mehän emme käyneet paljastamaan alkuperäämme. Siihen ei ollut mitään syytäkään, kun paapa lähtiessään sanoi, että kyllä hän tietää mistä te olette: ETP:stä ja hän tulee hankkimaan meille ikävyyksiä. Meidän mielestämme asia oli näin kaikinpuolin OK. Minua asia vähän harmitti, kun olin sattumalta komppanian puhdetyöaliupseeri ja tarvepuut otimme harvennettavasta metsästä mitä säästävämmin. Olihan meillä sitä paitsi tarvepuunottoon virallinen lupakin. Meille ei asiasta mitään koitunut, mutta joskus on ajatteluttanut kuinka niiden ETP:n poikien kävi.

Jukka Heino

Karpalo on karvas marja.

Lähdimmepä kerran tuon Santalan Eeron kanssa karpaloita haeskelemaan. En minä oikeastaan tiedä missä päin se suo oli, mutta pannaan nyt arvaamalla, että Kellomäen suuntaan. Eerohan se suunnistajana ja kaiken maailman juoksijana sai pitää navigeerauksesta vai mitä se on, huolen. Kiväärriä tai muutakaan asetta meillä ei ollut mukana ellei nyt aseena pidetä marjakoppaa. Ei ainakaan se luutnantti, joka meidät matkalla yhytti, pitänyt marjakoppaa minkään arvoisena, koska hän alkoi kivistää meiltä aseita. Tietysti myös nimiä, joukko-osastoa ja muuta tarpeellista. Eerohan se sitten tunnusti nimensä ja joukko-osastonkin. Sitten se luutnantti osoitti meidät takaisin Pitkäjärvelle, jonne me kuuliaisina poikina palasimme heilutellen tyhjiä marjakoppia.

Jukka Heino

J u k k a H. m u i s t e l e e.

Kalajuttua.

Kala kun on niin terveellistä ruokaa, niin tuli sitäkin välillä yritettyä. Yksi kaveri toimeille verkkoa, josta sitten puristettiin katiskoita. Näissä hommissa oli yleensä Lönnroth aina kaverinani. Kun siellä päin kalavedet olivat matalia, teimme katiskatkin matalia ja Ahti antoi meille mukavasti saalista. Varsinkin Lintulanjoki oli hyvä kalapaikka. Kerrankin saimme sieltä 5 forellia. Näitä emme kuitenkaan päässeet itse syömään, sillä kaveri, joka meille oli katiskaverkon hankkinut, vaati ne ehdottomasti itselleen viedäkseen ne jollekin hammaslääkäri tädilleen. Me jäimme siis kaloitta ja kummallista kyllä ei Lintulanjoesta sen jälkeen enää tullut forellia sen paremmin kuin muutakaan kalaa. Katiskat me veimme sitten erääseen järveen, olikohan sen nimi Lintulan järvi ja saatiin sieltä muutamia haukia. Tämä tapahtui juuri vähän ennen muuttoamme Pitkäjärveltä ja uudet miehet, jotka tulivat parakkikylämme, halusivat ostaa meiltä katiskat, kun olivat saaneet hyvän näytön, että kalaa niillä tulee. Meillä taas ei ollut mitään tietoa voiko uudessa paikassa ollenkaan kalastaa ja niinpä myimme ne hyvästä hinnasta. Eipähän sitä sitten enää tällä sotareissulla kalasteltu, emme me eikä varmaan ne uudet miehetkään, jotka rahansa katiskoihin sijoittivat.

Jukka Heino

Yksityistä.

Paljon terveisiä sinne Suvannolle. Koeta saada selvää näistä kaseteista ja korjaa niinkuin hyväksi näet

Jukka.

Näin on tapahtunut ja kiitokset vain Jukka jutuista ja terveisistä.

Suvanto

K e s k u s m i e s t e n a r k i p ä i v ä ä.

Vallankin tapsimiesten mielestä keskusmiesten homma on pääasiassa vai nappuloiden sohimista kummallisessa laatikossa oleviin reikiin ja huutelemista "yhdistän", "puhutaanko, puhutaanko - katkaisen jne. Että hommassa on vähän muutakin ja jopa jännitystäkin, siitä kertoo Kosti Kangas.

- Talvisota -

Talvisodan alkua edeltänyttä aikaa vietimme Taavetin sotilaskeskuksessa ja täällä se sitten ensimmäinen kosketus sotatoimiin tapahtuikin. Sota tuli Taavettiin siten, että vihollisen pommikoneet pommittivat Taavetin asemanseutua ja asutusta. Pahinta kyytiä tuntuivat saaneet asemalla olleet propsipinot. Ilmatorjunta käsitti vain kivääreja ja Pulkkilan Topin 6,35 kaliiperisen pistoolin. Pauke oli kova. Muistan kun keskuksessani Tiihamäen Mauno lähetti eri yksiköihin puhelinsanomaa vihollliskoneista ja siitä, että Taavettikin on koneiden kohteena. - Puhelinsanomaa sotilassairaalaan annettaessa sattui, että vastaanottajaksi osui vähän hitaanlainen kynämies. Kun puhelinsanoman antamisella oli kiire ja Mauno tunnetusti ei mikään hidas hämäläinen, vaan käänteissään vikkelä kuin kärppä, hihkaisi hän kesken kaiken "parempi kynämies hommiin", jolloin vastaanottajalta meni pasmat vallan sekaisin. Löytyihän sitä lopulta parempikin kynämies sairaalasta ja asia saatiin hoidetuksi. Kun puhelinsanoman anto oli ohi, käytiin seuraava keskustelu: minä kysyin Manulta, että arvaas kuka oli se eka kirjoittaja?, johon Manu : varmaankin joku alokas ja minä kerroin, että se oli sairaalan ylilääkäri. "Huono oli siitä huolimatta, oli Manun arvostelu.

Ei siinä sitten kauaa Taavetin maisemia kävelty. Lähdön valmisteluissa kerättiin vauhdilla tapsia Suomelan Veikon kanssa ja touhun sekaan Veikko tokaisee, että jos Kosti joskus tarttet tekohampaita niin käänny luottamuksella puoleeni niin kyllä tehdään ja halvalla. Kyllä Veikon lupaus piti, vaikka ne tekarit tehtiinkin vasta toisen sodan jälkeen vuosien päästä ja silloin jo harvinaiseen "asevelihintaan".

Niin sitä sitten mentiin pitäjästä toiseen, perustettiin keskuksia ja purettiin. Yksi pysähdyspaikoista oli

Tali. Siellä pidimme keskusta muutaman päivän ja sieltä on mieleeni jäänyt eräs tapaus, jossa liikuimme suorastaan paremmissa piireissä. Kävi näet niin, että kun vetelin tapsia divisioonan komentajan huoneeseen, hän oli muuten muistaakseni eversti Paalu, siinä tohinassa putosi kaunis kello muurin ottalta. Kellolle kävi huonosti ja minua otti kovasti pintaan. Komentaja kuitenkin vain tyynesti sanoi: "Alikersantti, ei nyt kovasti harmitella, meille taitaa tulla enemmänkin rikottavaa."

Vallan huvittavana jäi mieleen kun meidän Elon Ville (viestikomentaja) ammuskeli Buttenhofin kartanon puistossa fasaaneja. Linnut olivat kesyjä ja sallivat mm ampumisen valmistelussa sen, että Ville välillä kuivaili silmälasejaan, otti ampuma-asennon polvelta, puhdisti taas silmälasejaan ja sitten ampui. Se ampuminen oli kyllä ammattimiehen työtä, jokainen lintu oli päähän ammuttu, ei siinä rintalihoja rikottu, mutta olihan Ville ollut Suomen edustajana olympialaisissakin ja oli hänellä tiettävästi Suomen mestaruuskin hallussaan.

Unohtumattomana pysyy mielessäni se Johanneksen reissu (suomalaiseten hyökkäys joulun alla Kannaksella), jossa minä porukkani kanssa jouduin tavallaan miehittämään JR27:n keskuksen. (JR 17?) Pulkkilan Topi meidät sinne yön tai illan pimeässä ohjasi. Kyllä töitä riitti ihan tarpeeksi,eikä hommia mitenkään helpottanut sekään, ettei keskusteltan kamiina ollut kesyä sorttia vaan savusi kuin paholainen. Linjat olivat sitten loppuvaiheessa miltei kaikki poikki. Muistan kun kävin puhelinta tarkistamassa eversti Haanterän teltassa, niin hän upseereilleen jutteli, että jos olis ollut parempi vihollinen, niin kaikki oltais jääty sinne hyökkäykseen.

Sitten tuli meidän hyvä hevosmiehemme Tuominen hakemaan meitä pois ja hänellä oli kirje Suvannon Veikalta, että jollemme kerkiä palata komppanian kautta, niin mene porukan kanssa suoraan Karhusuolle ja sinne me sitten suunnan otimmekin.

Taitaa tulla turhan pitkää juttua talvisodasta, joten todetaanpa lopuksi, että viimeinen keskuspaikkamme oli vastapäätä Sorvalia Pyhäkalliolla ja siellä meillä oli Suvannon Veikka keskuspäällikkönä ja siellä sitä sitten kuultiin rauhan tulosta ja saatiin helpotukseksemme huomata, että meidän rantaan tulivat viimeiset kranut siinä klo 11 aikaan.

- Jatkosota -

Jatkosodasta kirjoitan vain sellaisia paremmin keskuksessa kuunneltuja juttuja. Kuunteluhan eiedes ollut luvallista, mutta keskusmiehet yleensä lohduttautuvat sillä, että täytyyhän sitä tarkistaa, että yhteys säilyy.

Silloin kun Joutselässä Pajarin talli paloi ja hänen ratsuhevosensa siinä samalla pioneerien parhaista pelastustoimista huolimatta, hevonen kun eimillään suostunut tulemaan ulos palavasta tallista, ei hyvällä, eikä pahalla. Pioneerikomentaja Tuurna sai nähtävästi vähän tai mahdollisesti runsaastikin moitteita palon johdosta. Minä olin saman päivän iltana vuorossa keskuksessa. Illalla sitten Tuurna soittaa ja sanoo: mitähän se leijona nyt tietää. Minä:en pähän osaa sanoa. Yhdistä sinne määräsi Tuurna ja minä sanoin, että kellohan on jo 10 illalla, kun huomasin majurin ottaneen parit pienet, ehkä tuplatkin. Pistä sinne vaan, minulla on asiaa, määräsi Tuurna. Niin sitten yhdistin Pajarille ja kuuntelin puhuuko Tuurna, mutta mitään ei kuulunut ja samaan aikaan Pajari huutaa haloota niin; että keskuskoppi tärisee. No minä siitä Tuurnalle, että puhukaa nyt ja hän sanoo ettei uskallakaan. Kyllä se pisti ajattelemaan, että mitäs nyt tehdään. Lopulta sitten otin syyn omakseni, pyysin anteeksi ja sanoin, että se oli vikasoitto. Kyllä rupesi pelästyksestä ihan kylmäämään, kun leijonä ärjyi, jotta muistakaa, ettei se tapahdu toista kertaa. No minä hoin ihan kuin hengenhädässä: "Ei herra kenraali, ei herra kenraali. Tasaantuihan siinä sitten hengitys puolin jos toisinkin, eikä pahempia seurannut.

Toisen kerran jouduin Pajarin kanssa tekemisiin kun hän tilasi kotiseutupuhelun. Ei kestänyt kuin muutama minuutti, kun hän jo soitti ja tivasi piukkaan sävyyn, että missä se puhelu viipyy. Minä vakuutin, että se on tilattu Viipurista ja että tiedustelen mikä on vikana. Soitin sitten Viipurin tytölle, että nyt tarvitsen apua ja sitä saan varmaan Sinulta, sitä näes oltiin niissä hommissa sinuja vaikkei koskaan oltu edes nähtykään. Viipurin tyttö kyseli mistä avusta nyt olisi kysymys ja minä selostin, että meidän leijona on pahalla päällä kun sen puhelu ei tule. Me sovimme sitten niin, että kun Pajari kysyy puheluaan uudestaan, minä yhdistän hänet Viipurin tytön puhutteluun. Eikä kauaa kestänyt, kun keskuksen läppä no 5 putosi ja mi-

nulle jo tutuksi tullut käheä ääni tiedusteli puheluansa. Minä sanoin, että herra kenraali tiedustelee sitä Viipurista. Yhdistin sitten Viipuriin ja ilmoitin sinne, että täällä se sitten olisi leijona langan päässä. Viipurin tyttö sanoi levollisesti, että anna tulla vaan tänne, kyllä se täällä kesytetään. Melkoisen lempeällä äänellä Pajari sitten tiedusteli puheluaan ja Viipurin tyttö selosti, että puhelut välitetään ihan siinä järjestyksessä kuin ne on tilattu. Pajari sitten peräämään, että onko se tosiaan ihan sama jos kenraali tilaa ja korpraali tilaa niin siinäkin tapauksessa tilausjärjestys pitää paikkansa. N ä i n ' o n, sanoi Viipuri tomerasti. Arvaatte, että siinä vaiheessa minun oli keskuksessa hyvä olla. Aikanaan se tuli sitten kenraalinkin puhelu.

Paljon sitä olisi vielä muisteltavaa, mutta jätetään tilaa toisillekin. Toisella kerralla lisää. Eihän ne muistot koskaan häivy, vaikkakin saattavat hieman himmetä ja niihin tulla sellaista antiikin patinaa.

K o s t i K a n g a s

Intoa ja uhrimieltä.

Kun VP 24 syksyllä 1941 hajoitettiin, niin osa meistä joutui Lempaalaan JR 15. I pataljoonan riveihin Viisjoen rintamille. Kyllä ne JR 15:n alkuperäiset ja monet kovat kokeneet miehet taisivat epäillen katsella "tolppa-apinoita", joilla täydennettiin heidän harventuneita rivejään. Taisi se kaupunkilaispoikien ja jäyhien satakuntalaisten ympäys onnistua, koska suurempaa heimosotaa ei tiettävästi syntynyt yhdessäkään korsukunnassa, vaan konepistoolin ja Emman käsittely kävi entistä tutummaksi ja varmemmaksi. "Asevelihenki" oli aamuisin korsuissa kuin hernerokkasumua ja yöllä käydyt täijahdit yhdistivät "metsästäjiä", jotka päivisin tähystivät yli Viisjoen, jonka takana yhteinen vihollinen kärsi myös "vilua ja nälkää".

Joulun alla sitten tuli komppaniamme toimistoon tapaturmaviraston päätös I 736/41, jonka mukaan olin 50 % sotainvalidi, jonka tuli heti lähteä linjasta Raudussa sijaisevaan ETP:n henkilökuntaan. - Sota oli vielä nuori ja intoakin löytyi, joten komppanian vääpelin kanssa sovimme, että unohdetaan koko juttu ja seuraavalla vuorolomalla käyn sitten SotaS 10:n vastaanotolla, josta lääkärinlausunto sitten Tapaturmavirastolle.

Kuluivat päivät ja viikot. Kersantti "Vikke" Vastarannan kanssa hiihtelimme, mutta minua vain väsytti, kunnes eräänä aamuna parranajon yhteydessä totesin, että tubirauhaset kaulallani olivat ärtyneet ja vahvasti turvoksissa. Siitäpä sitten tie aukeni Viipurin Sotasairaalaan, jossa kunto alkoi levon, hyvän ruuan ja sädehoidon ansiosta kohentua. Kun sitten huhtikuun lopulla jälleen palasin Viisjoelle ja ilmottauduin rykmenttiin, niin sieltä sain nopean siirron 26.4.42 Joutselkään, jossa VP 24 silloin majaili. Aselaji vaihtui jälleen, mutta vaihtui myös komppania, sillä nyt sain siirron kolmanteen komppaniaan, jossa aloin määrätietoisesti jälleen urheilla ja sen ohella kohentaa kuntoani. Olenkin erittäin kiitollinen silloiselle pataljoonamme urheilu-upseerille, luutnantti Jaakko Saarnijoelle siitä, että hän pyrki innostamaan ja vetämään mukaan kilpailutoimintaan kaikkia urheilusta kiinnostuneita miehiä. Taisi se "Kekkukin" toisessa komppaniassa saada jonkinlaisen kipinän, vaikka ei hän urheilupsykeestä tiennytkään mitään. Mieleeni on jäänyt

elokuun 4. päivä Joutselässä. "Kekku" oli määrätty "mottikenraaliksi". Esitin hänelle pyynnön, että olisin saanut luvan olla poissa mottitalkoista. Syy: osanotto 10 km marssikilpailuun täysissä kenttävarusteissa. Kilpailu alkoi klo 13.00 pataljoonan komentopaikalta. Emme löytäneet yhteistä säveltä Kekun kanssa, joten aamupäivä kului mottimetsässä, joka oli Kekun sanojen mukaan erittäin terveellistä. No,kiukku siellä ainakin kasvoi, varsinkin kun tiesi, että muut latautuivat k.o. kilpailuun toisissa merkeissä. - Kilpailut alkoivat ajallaan ja pian sain minäkin lähtömerkin. Laulussa sanotaan, että "maantie on kova kävellä ja kiväärі raskas kantaa". Näin on, mutta Tahko Pihkala on opettanut myös hitaastikiiruhtamisen. Yhden ja toisen naapurin selkäreppu alkoi kasvaa ja paino suureta ja niinpä sivuutin monia joko ennen kääntöpaikkaa tai sen jälkeen. Muistaakseni sain korpraali Toivosen kiinni paluumatkalla Lintulanjoen sillalla ja yhdessä sitten vuorovedolla taitoimme taivalta, kunnes vastaamme tuli se jyrkkä ahde, joka edelleenkin on ennen Joutselän kylää. Silloin päätin nykäistä ja nykäisin myös. Tuokiossa syntyi n. 10 metrin rako, joka kohta repesi onnellisen sattuman kautta. Takanamme lähestyi raskaassa lastissa oleva kuorma-auto, jonka häkäpöntöstä otettiin viimeisetkin voimanrippeet jyrkässä mäessä. Oli sillä kuitenkin niin paljon puhtia, että se sivuutti ensin Toivosen ja tuli sitten rinnalleni. Liekö ollut onnellinen oivallus vai iskikö Olympian muinainen suojelija Zeus kipinän kynsistään kun äkkiä tajusin, että tuo hitaasti jurraava kuorma-auto tarjoaa vetoapua. Nopeasti koppasin kiinni perälaudasta ja totesin miten askel keveni ja venyi. Kun sitten tulimme mäen päälle, niin vilkaisin taakseni ja näin, miten kilpaveljeni oli vain 25 - 30 metrin päässä. Auto meni, mutta mäki oli vaatinut veronsa Toivoselta. Minä ryhdyi vetämään viimeistä kilometriä juoksemalla kaksi tolpanväliä, sitten reipasta marssia kaksi tolpanväliä, kunnes maali tuli ja viides sija tässä marssikilpailussa. Joku voi nyt kysyä, oliko tuo urheilumieltä. Sitä se oli ainakin meidän kilpakumppanien kesken ja mielestä, sillä rehti käden puristus ja onnittelu oivalluksesta tuli kilpailun jälkeen yksimielisesti.

Kesäkuun 13 p:nä 1942 oli pataljoonanportaassa taistelunmukainen kilpailu, jossa oli 2 km marssitaival, 1,4 km pikataival sekä 150 m matkalta ammunta pääkuvioon. Taivalsin siinä Joutselän maastossa yhtenä kilpailijana 59

osanottajan joukosta. Siinä marssikilpailun puolessa välissä minut sivuutti pataljoonamme komentaja Puolakka. Siinä ohi mennessään hän letkautti: "Väsyttääkö jätkää?". Tuskin tuohon vastasin mitään ja pian ratsumestarin selkä ja kantapäät hävisivät silmistäni. Kilpailu oli silloin vielä nuori. Paljon hikeä valui tuona iltana Joutselän nummille, mutta valui sinne myös miesten voimia. Kun sitten olin ampunut viidellä laukauksella kokoon 35 pistettä, olikin edessäni muistini mukaan se pikataival. Kilpailun luonteen mukaan siinä sivuutettiin kanssakilpailijoita vuorotellen, mutta yhteistä oli, että maali lähestyi jokaista. Silloin n. 400-500 metriä ennen maalia sain uupuneen komentajamme kiinni ja ohitin hänet. Täytyy sanoa, että mieleni teki kysyä "väsyttääkö jätkää"?. Varmuuden vuoksi kysymys jäi huulilleni, mutta pataljoonamme aseveli-illassa Tampereella v.1980 kerroin sen Puolakalle, jolloin hymyssä suin voimme antaa koukistajalihaksille työtä ja todeta, että kaikkea sitä sattuu elämän kilparadalla. Tuossa taistelunmukaisessa kilpailussa olin 18, joten monta veikkoa hävisi ratsumestari Puolakan ohella minulle.

Katsellessani sotilaspassiani voin todeta merkinnän "9.8.42 13. SotaS. potilas." Sotasairaalasta tuli siirto ajallaan t.s. 19.8.42 P-H Skp eli Tampereen vartiokomppaniaan vahvistumaan. Tubi ei meinannut antaa periksi, mutta urheiluinnostusta se ei ole koskaan vienyt, vaan suunnistaminen, uiminen ja hiihto yhdessä pesä- ja jalkapallon kanssa ovat antaneet tyydytystä kilpailuvietille vielä vaarinpäivilläkin. - Näin vuosikymmenien jälkeen toisinaan muistikuvat vievät Joutselkään ja yksikön 3100 harjoitus- ja urheilutilaisuuksiin ja näihin muistoihin liittyy lämmin muisto luutnantti Jaakko Saarnijoesta, jolle ei ollut häpeä hävitäkään.

Ensio Sallinen

K u n t o p a l s t a.

Tämän palstan tarkoituksena on antaa tietoja, jotka liittyvät yleiseen terveydenhoitoon ja neuvoja siitä, miten yksinkertaisilla harjoituksilla voit ylläpitää ja kohentaa fyysistä kuntoasi.

Heti alkuun sanottakoon, että k u n n o n k o h e n t a m i s e n h i n t a n a o n a i n a h i k i! Mitään kun ei saa ilmaiseksi.

Tiedätkö että:

-- ihmisen jokainen solu vaatii elääkseen joka hetki happea?.
-- happi ei varastoidu elimistöön, kuten ravintoaineet, vaan sitä on saatava jatkuvasti ja aina.
-- happea tuo soluille veri, jonka hemoglobiini happi "istuutuu" sisäänhengityksessä.
-- keuhkorakkuloiden seinämän paksuus on vain n.o,oo4 mm ja niiden oikaistu hengityspinta-ala on yhteensä n.aari eli 100 neliömetriä.
-- verta pumppaa suonistoon sydän, jonka voimakkuudesta ja kestävyydestä riippuu ratkaisevasti se miten paljon me jaksamme fyysistä ponnistusta.

-- S y d ä n t ä v o i d a a n h a r j o i t t a a.

--luonnollisimmat harjoitusmuodot ovat: juoksu, kävely, hiihto, pyöräily ja uinti.

Kuntoharjoittelu voi olla laadultaan kolmenlaista.

1. Pelkästään jännittämällä lihasta maksimaalisesti vain kerran päivässä vähintään 6 sekunnin ajan saadaan lihas pysymään voimakkaana. Jos tällainen jännittäminen suoritetaan useamman kerran päivässä, voi lihaksen voimakkuus kasvaakin (isometrinen harjoitus).
2. Tennis, keilailu, useimmat pallopelit, voimistelu, sunnuntaikävely jne ovat jo useiden lihasten samanaikaista rytmistä liikuntoa, missä vauhti saattaa kyllä hetken olla kovakin, mutta tauko tai löysäykset vuorottelevat maksimaalisen ponnistuksen kanssa (isometrinen harjoitus).
3. Juoksu, hiihto, kilpakävely ja pitkänmatkan uinti ovat sitävastoin lajeja, joissa erityisesti hapentarve lisääntyy vauhdin ja matkan mukaan.

Ponnistelessamme lihaksillamme kehoomme varastoituneet ravintoaineet muuttuvat hapen avulla mm energiaksi. Mitä suurempi on ponnistelu, sitä enemmän happea tarvitaan.

Sitä tuo veri, jota sydän pumppaa verisuonistoon. Veri taas on siepannut hapen sisäänhengitysilmasta keuhkorakkuloiden avulla. Tämän laatuinen harjoittelu nostaa kykyämme juosta, hiihtää tai uida jatkuvasti ja entistä kovemmin vain tietyin edellytyksi:

-- sydämmen pulssin on noustava n. 150 kertaan minuutissa.
-- kuntoa kohottava vaikutus alkaa vasta kun tällaista hikistä ponnistusta on jatkunut viisi minuuttia.

Tällaista harjoittelua voisi nimittää vaikka harjoitteluksi hapen kera, kysymyshän on hapen tarpeen tyydyttämisestä. Siinä ovat avaintehtävissä keuhkot, sydän ja verisuonisto lyhyesti sanottuna.

Eero Santala

Millainen oikeastaan olet?

Tarkastele käyttäytymistäsi - tutki luonteesi laatua. Tässä vähän ohjeita kuinka se voi tapahtua puolueettomasti ja tieteellisellä tarkkuudella.

-sosiaalinen- menee pissille ystäviensä kanssa, halusipa tai ei. Sanoo ettei se mitään maksa ja tuo iloa.

-pelokas- ei saata pissiä katseltaessa - teeskentelee jo pissineensä - palaa paikalle myöhemmin yksinään.

-hermostunut- ei saa nappeja auki, nyhtää lopuksi kaikki auki.

-mellastava- vislaa ja laulaa pisiessään, hemputtaa haastellen koko ajan äänekkäästi.

-hutiloiva- pissii housunlahkeilleen, kengilleen ja jättää napit auki tai näpertelee niitä palatessaan.

-remseä- pissii pitelemättä kädellään kalustaan, oikoo samalla solmiotaan.

-hajamielinen- avaa liivinsä, vetää solmion esille ja pissii housuun.

lapsellinen- tirkistelee kourun pohjalle nähdäkseen kuplia

-turhamainen- avaa kaikki napit, vaikka yksikin olisi kyllin.

-suurieleinen- läimäyttää vehkeellään kourun reunaan ravistaakseen viimeiset tipat.

-tuhma- huvittelee pissimällä sinne tänne, ylös ja alas, ristiin sekä silmukoille, yrittää pissiä hyönteisten päälle.

-utelias- tarkkailee huolellisesti vehjettään pissiessään.

-karkea- pysyttelee käymälässä pitkän aikaa, alkaa kiroilla, pieraisee, yrittää pissiä, ei onnistu, pieraisee taas, menee jupisten ulos.

-epämiellyttävä- pieraisee äänettömästi, nuuhkii ilmaa ja alkaa katsella vieressä seisojaa syyttäen.

-iloinen- kertoo vitsejä pissiessään, nauraa herkeämättä ravistellen vehjettään kellon tavoin.

-piittaamaton- kourun reunan ollessa varattu, ottaa ja pissii edessäolijan päälle tuntematta tunnontuskia.

-uninen- yrittää yrittämistään, nukahtaa välillä, menee pois mitään huomaamatta.

Tytöille ei vastaavaa testisarjaa ole tehty kertoi psykiatriystäväni

V.S.

M i e t e l m i ä s i e l t ä t ä ä l t ä.

Tämä tulomme, menomme - kannattako?
Elon hedelmän kypsäksi - koskaan saako?

Mitä köyhempi mies, sitä paremmin hän nukkuu.
(Itä-aasialainen sananparsi)

Ellei meillä olisi minkäänlaisia vikoja, ei meistä olisi niin hauskaa havaita niitä muissa.
La Rochefoucauld

Mikä on täydellinen onni?. Pysyminen kotona. (Latojan huomautus: ei kuitenkaan silloin kun on viestimiesten aseveli-ilta)
Intialaista viisautta.

Jos asut virrassa, on sinun tultava ystäväksi krokodiilin kanssa.
Intialaista viisautta.

Hyvin menestyvän miehen takana on aina nainen. Huonosti menestyvän useampiakin.

Parempi olla rikas ja terve kuin köyhä ja kipee.

Alkoholia nauttineena ei kannata ajaa edes mopolla, sillä vastoin yleistä luuloa, punaviinikin näkyy verikokeessa.

Vesilahden äijä.

Olispa nyt ruma elää, jos olis syntinsä tunnustanu, sanoo Kauhavan mies, kun sairaurestansa parani.

V.S.

Unohtumaton jouluateria.

Joulun alusviikolla -39 Kannaksella joutui tamperelaisista koottu 3.VK eli 3.divisioonan viestikomppania mukaan tällöin tehtyyn hyökkäykseen, jota jälkikäteen on kutsuttu erilaisilla vähemmän imartelevilla nimityksillä. Arvovaltaisilla taholla on sittemmin todettu, että tällä hyökkäyksellä suurinpiirtein saavutettiin se mihin pyrittiinkin eli ajan voittamiseen. Lyhyestä valmisteluajasta johtuen erinäiset sekaannukset, mm kunnolliseen tiedusteluun ei ollut aikaa, aiheuttivat sitten ulospäin näkyvän epäonnistumisen leiman ja sukkelasanaisten keksimiä halventavia nimityksiä. - Tulikaste tämä hyökkäys jokatauksessa oli Kannaksen joukoille ja sillä saavutettu hengähdystauko ennen rajumpia kamppailuja tuiki tarpeellinen.

Tarkoitus ei kuitenkaan ollut sotatoimien arvioinnin vaan muistella niitä vaiheita, jotka johtivat tämän kirjoituksen otsikkoon. 3 VK oli majoitettuna ennen hyökkäystä Talin poikakotiin. Sieltä sitten lähdettiin liikkeelle hyökkäysvalmiusasemiin illan pimetessä marssien enimmäkseen avaamattomia kyläteitä pitkin n.30 cm lumessa. Komppanian kuormastoon kuului 47 hevosta ja näiden ympärillä, aina väliin rekeenkin hypäten komppanian miehistö marssi ilman suksia. Marssi sujui muuten hyvin, paitsi eräillä aukeilla oli pisteltävä yksitellen ja ravia, sillä vihollisen tähystyspallot voivat ohjata tykkitulta marssirivistön niskaan kiusaksi asti ja koko yön jatkuneen marssin hitaanlaisen matkanteon vauhdittamiseksi. Olipahan melkoinen kokemus meille ensikertalaisille.

Perille Johannekseen päästiin seuraavana päivänä puolenpäivän aikaan. Näki selvästi, että divisioonan viestikomentaja, monille tuttu kapteeni Ville Elo, oli selvästi ilahtunut ja huojentunut saadessaan viestijoukkonsa perille onnellisesti. Hän sanoikin, että tuntui kuin suuri kivi, tiiliskiveä isompi, olisi pudonnut rinnalta. Niinpä sitten tervetuliaisiksi tulikin meille komento:"Ja nyt sitten tapsia vetämään". Yön marssin jälkeen ja ilman mitään suun avausta tuntui aika hainealta vetää kelaa selkään ja lähteä maastoon rämpimään, mutta kun jokainen ymmärsi, että nyt on tosi kysymyksessä, lähti linjojen rakentaminen käyntiin tavanmukaisella rutiinilla.

Yön marssi ei ollut käynyt ilman tappioita, sillä

jossain vaiheessa komppanian kenttäkeittiöajoneuvo miehistöineen oli harhautunut joukosta. Kenttäkeittiötä muuten veti puoliverinen ardennilaishevonen, joka oli erittäin raskastekoinen, eikä likikään niin kestävä kuin Suomen hevonen. Se ehkä selittää joukosta pois jäämisen ja meikäpoikien nälkäkuurin. Koko viestiporukka saikin sitten olla koko tilanteen ajan huutolaispoikana vieraiden joukkoosastojen keittiöillä. No esikuntajoukkue, joka majaili D:n pielissä oli toki luku erikseen ja saattoi jopa lihoa.

No niin, tämä hyökkäyssota sodittiin ja joulunaattoaamuna oli tapsit taas kerätty kelloille ja marssi kohti Talin poikakotia saattoi alkaa. Marssi olikin nyt huomattavasti helpompi, kun vihollinen oli senverran ällistynyt hyökkäyksestä, että joukot saattoivat marssia reilusti oikeita maanteitä vihollisen häiritsemättä.

Sen verran sekaannusta hyökkäystoimesta ja lähtöasemiin palaamisesta aiheutui, että viestikomentaja katsoi aiheelliseksi jättää jälkijoukoksi partion yarkistamaan keskusten ja radioasemien paikat sekä purettaviksi määrätyt linjat, ettei miehiä tai kalustoa jäisi korpeen. Partion vahvuus oli 1+3, joista ykkönen oli autonkuljettajakorpraali ja kolme muuta olivat niitä res.vänrikin retaleita, kuten heitä siihen aikaan takanapäin kutsuttiin. Partion tehtävä oli helppo, kun ketään mukanaollutta ei liiemmin kiinnostanut jäädä tapahtumapaikalle, vallankin kun vielä ei ollut muotina, eikä tässä tapauksessa mahdollista, kokardien keräily. Partion paluumatka tehtiin Ford Junior (Junnu) merkkisellä "persoonabiililllä", joka tiettäväst oli otettu armeijan käyttöön tamperelaiselta Nappari Oy:ltä. Mainittu firma muisti myöhemmin vielä kuljettajaamme muhkealla keivistolaisella karvahatulla, kun tämä tämä oli kirjoittanut firman johtajalle hellästi hoitavansa haltuunsa uskottua kaaraa. Tosin kaara oli jo palanut romuksi karvahatun tullessa perille. Pakkasia kuitenkin vielä riitti Summan päivinä ja hattu oli hyvin tarpeellinen kuljettajallemme.

Viipurin kautta palatessaan partio havaisi valonpilkahduksen eräästä kivijalkapuodista ja poikkesi sisään ostoksille. Tämän kirjoittajaa onnisti saada ostaa 6:- markan pätkä teemakkaraa, joka sitten Taliin päästyä oli lumipuvun taskussa jäätynyt kivikovaksi. Pettymys oli kun perillä Talissa ei lyötynyt ruuan hippuakaan. Paastoa oli mielestämme jatkunut jo enemmän kuin lääkäri määrää. Mutta pahin pettymys oli, kun joku korkea taho AK:n huoltoportaas-

sa oli katsonut, ettei väsyneille hyökkäysjoukoille saanut antaa jouluksi varattua ruokaryyppyä. (Tätä muuten pidän koko joulukuun hyökkäyksen pahimpana virhearviointina).

No niin, tarina loppuu, mutta mikä oli se "Unohtumaton jouluateria". No se oli se kuuden markan pätkä teemakkaraa, joka jäätyneinä palasina nieleskeltynä muistutti itsestään vielä Tapanin päivänäkin ja siitä misin joka jouluna vielä paapanakin ollessani.

Veikka Suvanto

Kennel-toimintaa Pitkäjärvellä.

Pitkän asemasotavaiheen aikana harrastettiin mm viestissä sellaisia hommia, joista ei oikeastaan auttaisi mitään kertoakaan, koska kotirintama saa asioista vallan väärän käsityksen ja sankarin sädekehä sammuu kuin p:n liekki. Yksi tämänlaatuisia toimia oli ajokoiranpentujen tuottaminen. VP 24:n esikunnassa palveli kersantti Paakkinen ja hänellä oli kotonaan ajokoira. Kun kaikkinainen metsästys oli kovin suosittua ja jänisten ajaminen miesvoimin oli hankalaa ja raskastakin, ei ole ihme ,että heräsi ajatus tuoda Paakkisen koira Pitkäjärvelle, hankkia sille sulhanen ja saada näin käyttöön joukko ajokoiria. Kaikki tapahtui kuten oli suunniteltu. Lahdelman Matti Asiantuntijana oli puhuttanut tykistömiehiltä uljaan poikakoiran, jonka piti panna tämä elämän ihme alkuun 1.komppanian upseerien parakissa. Avustavaa henkilökuntaa oli runsaasti, mutta homma ei oikein ollut luonnistua. Lopulta yksi psykologi, se oli Pauli Arkia keksi sanoa todelliset "sesam aukene" sanat Paakkisen koiralle: "Anna nyt. onhan nyt lauantai". Hyviä ajokoiria siitä sitten tuli. Jänikset saivat kyytiä ja parhaat pentueesta, kuten allekirjoittaneenkin koira ajoi sitten Taipalsaaressa menestyksellä lampaitakin.

Veikka Suvanto

Metsästystä.

Rautakorvessa asuessamme kuulimme kerran metsästä jatkuvaa ja kiivasta koiran haukkua. Sieppasimme kiväärit käteemme, Matti Aro ja minä, ja läksimme juoksemaan haukun suuntaan, joka eteni edellämme hyvää vauhtia. Pääsimme lopulta tapahtumiin silminnäkijöiksi. Siellä kaksi suurikokoista koiraa, ilmeisesti villiintyneitä, tappeli metsäsian kanssa yhtenä mylläkkänä. Päätimme ampua yhteislaukauksen tappelijoiden kasaan, sillä mistään tähtäämisestä ei ollut apua, kun taistelu koirien ja mäyrän välillä oli niin kiivasvauhtista. Näin teimmekin ja tulos oli vähemmän onnistunut: kaksi koiraa, toinen kuollut ja toinen henkihieverissä ja mäyrä pakeni yhtenä viivana ilmeisesti täysin vahongoittumattomana.

Veikkä.Suvanto

A r p a j a i s p e l i ä k ö ?

Muistellessani niitä kaikkia kavereita, joiden tutuksi ja ystäväksikin olen kahden sodan aikana tullut, on minulla herännyt ajatus, että viestijoukkoihin on aikanaan kerätty ja viestimiehiksi koulutettu erittäin monipuolista ja pätevää ammattiväkeä vähän joka alalta. Edellä oleva ei luonnollisesti koske itseäni, koska hakeuduin viestiin vapaaehtoisena siksi , että olin vanha radioamatööri. No, jätetään tämä sivuhuomautus ja siirrytään varsinaiseen aiheeseen, ehkä vähän kerettiläiseenkin ajatukseen, joka on se, etten ole voinut olla ihmettelemättä, miksi näitä monipuolisia ja taitavia ammattimiehiä ei aina käytetty heidän erikoisalallaan yhteiseksi hyödyksi. Virhesijoitukset ovat tietysti vain murto-osa kokonaisuudesta ja ajan kuluessa niitä korjattiinkin nappaamalla miehiä joukosta toiseen. -- Kuitenkin, ihan etsimättä, tulee mieleen muutamia virhesijoituksia, joista eräässä oli varsin järkyttävä seuraus. Useimmiten näistä sijoituksista aiheutui vain hankaluutta ja jotkut olivat jopa huvittaviakin, niin että ovat nyt hupijuttujen aiheena ja siten merkityksettömiä. Ainahan täytyy muistaa ettei sota yhtä miestä kaipaa.

Hyökkäysvaiheen aikana tapasin sivilityömaallani palvelleen, erittäin taitavaksi tunnetun ikäiseni autonkuljettajan ambulanssilinja-auton kuljettajan apumiehenä. Varsinaisena kuljettajana oli yksityisajokortin omistava nuorukainen, jonka ajokokemus jo ikänsäkin tähden täytyi olla heikko. Vasta ilkeän kolarin jälkeen siirrettiin tuntemani erinomainen automies sairaankuljetusauton kuljettajaksi ja hoiti hän sitä tehtävää kolareitta sodan loppuun saakka.

Talvisodassa 3 VK:ssa palvelleet varmaan muistavat kenttäkeittiöltä pitkän Janne H:n, joka hieman hajamielisenä sekoitteli keittiöllä sekotuksiaan, pääasiassa hernekeittoa. Keittäjän sinänsä arvokas työ ei ollut Janne H:n ominta työtä. Hän oli sivilissä taitava hitsaaja, nykyään kai sanottaisiin luokkahitsaaja, joka lisäksi viilarina ja koneistajana oli työpaikassaan kerrassaan korvaamaton. Metallimiehen hommat eivät olleet hänen ainoa pätevyytensä, hän nimittäin oli varsin kieli-

taitoinen. Luki sodassakin tuijun valossa milloin aikaa oli, englantilaisia romaaneja. Kielitaitoahan ei talvisodassa tarvittu, mutta kun 3 VK:n polkupyörämekanikon vakanssi oli käytännöllisesti katsoen auki ja viestikaluston kunnossapito olisi kaivannut todellista monitoimimiestä, tuntui Janne H:n sijoitus enemmän kuin kummalliselta.

Hevosmiesten kohdalla muistan joitain riemastuttavan huvittavia sijoituksia. Kaikki talvisodan 3 VK:ssa pelvelleet muistavat varmaan Jaakko Tammisen, joka sitten jatkosodassa kuului 1.komppaniaan. Jaakko Tamminen oli siviilissä Aamulehden latomon faktori ja muuten menestynyt urheilumies. Suomen mestari mm rintauinnissa ja keilailussa vain osan urheilusuorituksista mainitakseni. Talvisodan liikekannallepanossa oli minun osakseni tullut huolehtia mm hevosasioista. Tämä ehkä siksi, että varusteeni, omissa hynttyissä kun kuljettiin, lähinnä muistuttivat hevoshuijarin virkapukua, tuulitakki, kumisaappaat ja lätsä päässä. En hommaa pahemmin pelästynyt, kun olin RUK:ssa saanut ratsumieskoulutuksen. Hämmästykseni oli suuri, kun ottaessani komentooni hevosmiehet, joukossa näin Jaakko Tammisen. Mutta sitten vasta oikein hämmästyin, kun huomasin Jaskan pelkäävän hevosta oikein tosissaan. En tätä pelkoa huomannut vielä silloin, kun ensimmäisenä lkp-päivän iltana, oikeastaan iltayöstä menin porukan kanssa Tampereen Hippokselta noutamaan meille tulevia 47 hevosta. Vasta aamulla kaamea totuus selvisi. Selvisi myös toinen kaamea totuus. Yön pimeinä hetkinä olivat ne harhevosmiehet, jotka olivat todellisia ammattimiehiä, vaihtaneet ajokkiensa länget ja muut valjaat ja ties kuinka moneen kertaan paremmiksi ja siten aiheuttaneet toivottoman sekaannuksen hevoskorttien ja itse elukoiden välille. Hevosottolautakuntien tunnusnumerot olivat merkitty valjaisiin, usein länkiin jne. Valjaiden vaihduttu ei pirukaan saanut selvää mistä talosta jne ja keneltä kukin hevonen oli armeijan käyttöön otettu. Sitähän yritin sitten selvittää sitten sodan loppuun ja hevosten kotiuttamiseen saakka. Se oli minun murheitani, eikä kuulu tämän jutun aiheisiin. - Piti siis kertoa Tammisen Jaskasta. Tyypillisenä kaupunkilaisena Jaska ei ollut koskaan ollut metriä lähempänä hevosta ja tätä etäisyyttä hän pyrki ylläpitämään koko hevosmiestoimensa ajan. Epäilen oliko hän

koskaan istunut edes vosikan kyydissä, niin outoa oli kaikki hevoseen liittyvä. Hienoisesti epäilen sellaistakin, että hän, koirankureja täynnä oleva mies, oli jossain vaiheessa itse pyrkinyt hevosmieheksi luullessaan, ettei siinä muuta tehtävää ole kuin istua rattailla ja maiskuttaa suutaan. Joka tapauksessa, kertaakaan koko talvisodan aikana ei Jaska valjastanut hevostaan tai riisunut valjaista, vaan maksoi tästä työstä jollekin kaverilleen 1 markan kerrasta. Onneksi Jaakko oli suhteellisen hyväpalkkainen mies sivilissä niin että hänen taloutensa kesti palveluksesta aiheutuvat kustannukset. Eikähän se talvisotakaan mahdottomia kestänyt. Jaskalla oli myös toinenkin menoerä hevosensa tähden. Jostain kummallisesta syystä hänen hevosensa valjaista hukkui tämän tästä n.k. silanappulat. Näitä joutui Jaska ostamaan hevosmieskavereiltaan hintaan 2:- markkaa kappale. Liekö ostanut samat silanappulat moneen kertaan. Jaska vannoikin, että kun hänestä joskus tulee hevosasiain komissaari, niin ensimmäisenä virkatehtävänään hän määrää valmistettavaksi vähintään 2 miljoonaa silanappulaa hevosmiesraukkojen korvauksetta käytettäväksi. Muistan kun Taavetissa Laapaksen talon pihassa yritin opettaa Jaskaa puhdistamaan hevosensa kavioita, niin karmeata uhkausta ei ollutkaan, jolla olisi saanut Jaskan niin lähelle hevosta, että olisi voinut nostaa hevosen jalkaa sen paremmin etu- kuin takapäästäkään. Kaverit ne Jaskan hevosen hoitelikin, syötti, juotti ja puhdisti niin ettei hevonen joutunut kärsimään. Tämä kaikki tirtysti kohtuullista korvausta vastaan. Jaska vastasi hevosen käytöstä vain suitsenperien etäisyydeltä. Jatkosodassa Jaska sitten oli aluksi 1.komppanian kirjurina ja myöhemmin komppanian vääpelinäkin ja hoiti nämä hommat hienosti.

Muistanpa toisenkin väärälle uralle joutuneen tamperelaisen metallialan korjausmiehen. Häntä jännitti hevosen hoito ja ajaminen niin paljon, että hän useasti majapaikassaan hyppäsi pystyyn kesken unien, kiskoi olemattomista suitsista ja huusi, että teltanliepeet lepatti:"Ptruu,ptruu". Onneksi samassa majapaikassa nukkui myös armoitettu humoristi Arvo Manninen, joka rauhoitti tätä kaveriaan sanomalla: "Nuku vaan, kyllä minä hevostasi pitelen".

Tampereen talouskoulun keittiön seinällä on ollut maalattuna suurikokoinen ohje: Jokainen kalu omaan paikkaansa, jokaisella kalulla on oma paikkansa. Soveltaen voisi ohjetta käyttää myös miehiä tehtäviin sijoitettaessa.

Veikka Suvanto

Kohtaus sateessa Ihantalassa 1944.

Motto: ote Sillanpään marssilaulusta "Sama kaiku on askelten"

Viestipataljoona 24:än kuului vahvavirtajoukkue, jonka johtajana oli entinen työtoverini ja sittemmin Merkosken voimalaitoksen käyttöpäällikkö DI Hilding H. Hänen ulkoisia tuntomerkkejään oli melkoinen raskastekoisuus, hieman löntystävä käynti varpaat sisäänpäin aivan kuin intiaanilla. Vuonna 1944, kun olimme vetääntymisessä Valkjärveltä ehtineet Ihantalan kylään vai mahtoiko olla vallan kirkonkylä ja juuri saavuttuamme seisoskelimme keskellä raittia, ihmetellen mihinkä tässä ottaisi majapaikkansa, saapui Ihantalaan myös vahvavirtajoukkueen kuorma-auto miehineen ja johtajineen. Satoi kuin saavista kaataen ja tunnelma oli kaikin puolin alhaalla. Nähtyään meidät, tallusti joukkueenjohtaja ltn. H. luoksemme tuttuun tyyliinsä, jolloin kers. Arvi Salminen loihe lausumaan:" Sama kaiku on askelten". Siitäpä kirposi oikein vapauttava nauru joukossamme, eikä ltn. H. saattanut lainkaan käsittää mitä huvittavaa tilanteessa oli.

Veikka Suvanto

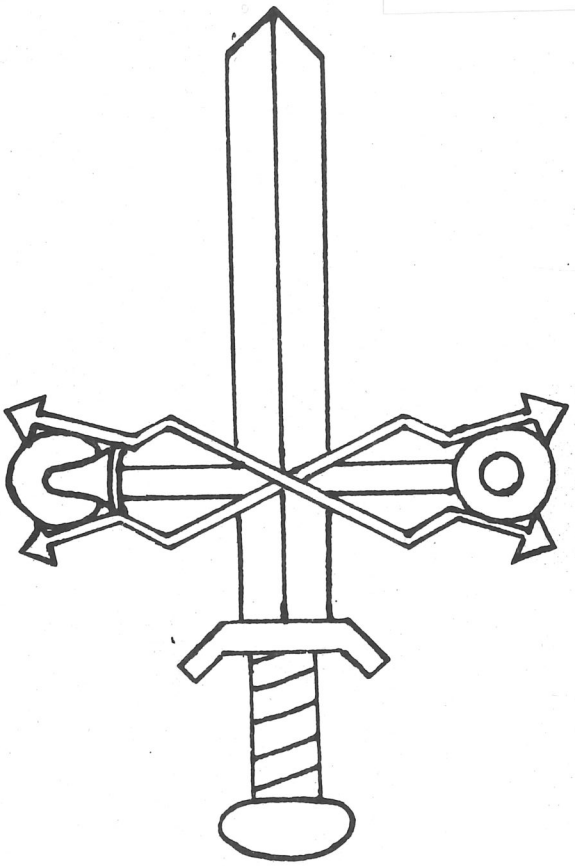

JUTUT V

VK3, VP 24, YM

1939 - 44